

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР
СВЕТИ САВА
SAINT SAVA
 SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Васкршњи

година 2023

број 52

ГЛАШНИК

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ
CHRIST IS RISEN

Христос васкрсе из мртвих,
 смрћу смрт уништи
 и свима у пробовима
 живот дарова!

Χριστός Ανέστη εκ νεκρών
 θανάτω θάνατον πατήσας
 και τοις εν τοις μνήμασι
 ζωήν χαρισάμενος

Christ is risen from the dead,
 Trampling down death by death,
 And to those in the tombs
 He has given life

ГЛАСНИК

Часопис ЦШО Светог Саве, Ванкувер

ИЗ САДРЖАЈА ВАСКРШЊЕГ БРОЈА

Како изгледа Христос
Свети Владика
Николај Велимировић 5

Тражење смисла у болу и бол
као шанса човека
Владета Јеротић 15

Молитва за
Светогорске монахе
Миодраг Павловић 25

Последице греха остају
Епископ браничевски
Хризостом 36

ENGLISH SECTION

The Lord's Pasha
Metropolitan Joseph of Proikonessos 48

Do Not React, Do Not Resent,
Keep Inner Stillness 52
Metropolitan Jonah

С благословом Његовог
Преосвештенства Епископа Канадског
господина др. Митрофана
(ISSN 1708-0584) Гласник излази од 1970.

Главни и одговорни уредник:
Протонамесник Вук Миличић
Уређивачки одбор: Протонамесник
Марко Радмановић, Ален Пуача
Графички и технички уредник:
Ален Пуача

Glasnik, 505 East63rd Avenue, Vancouver,
BC V5X 2K3 Canada, Телефон: 604-327-
6572

Издаје и штампа: СПЦ Св. Саве у
Ванкуверу

О преблаги, тихи учитељу,
Слатка ли је света бистра
вода

С источника твога бесмртнога!
Од Твога су св'јетлога погледа
Уплашене мраке ишчезнуле,
Од твога су хода свештенога
Богохулни срушени олтари;
Воскресењем смрт си поразио,
Небо Твојом хвалом одјекује,
Земља слави свога Спаситеља!

Химна Васкрсењу
Петра II Петровића Његоша

Овим речима, драга браћо и сестре,
Ловћенски Тајновидац урања у
тајну догађаја над догађајима -
Васкрсења Христовог. Његово
васкрсење је предокус и залог
нашега васкрсења и свеопште
побједе живота над смрћу. Зато
Васкрс остаје централни догађај
свих светова. Да није било
васкрсења Господњег и да многи
нису били његови свједоци,
Хришћанство би било само једна
од многих, давно ишчезлих
тужних прича.

Питање за прве следбенике
Христове, сведоке Његовог
Васкрсења, није било да ли се оно
заиста догодило, већ шта оно
заправо значи и какве последице
има за људски род и
целокупну творевину? На то
питање, Црква као продужетак
живота Христовог, непрекидно
даје одговор ево већ више од две
хиљаде година и позива свако
поколење, па и ово наше, да
постанемо учесници Христове
смрти али и Његовог славног
Васкрсења.

Препоручујући Вам васкршњи
број нашег парохијског часописа,
поздрављам Вас најрадоснијим
поздравом,

Христос Васкрсе!

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

«Да познам Њега и силу Васкрсења његова и удио у његовим страдањима, саображавајући се смрти његовој, да бих како достигао у васкрсење мртвих»
(Филип. 3, 10–11)

Вако пише Свети Апостол Павле својој духовној деци у Филипима, а преко њих свим потоњим нараштајима све до краја света и века. А како се најбоље познаје Христос? Кроз Његово Васкрсење. Јер је Он тиме показао нама вечни смисао живота нашега. Да бисмо Га у потпуности познали или доживели, потребно је да будемо учесници у Његовим страдањима, почевши од свете Тајне крштења. Ако је ико прошао тај Христов пут то је прошао Свети Апостол Павле. И он је познао силу Његовог Васкрсења пред Дамаском. А потом у чудном исцељењу од физичког слепила, и у светој Тајни Крштења од духовног слепила. А шта да кажемо о познању силе Васкрсења док је боравио у Арабијској пустињи три године. И све више и више је познавао Христа и Његово Васкрсење кроз чудеса која је Господ преко њега чинио (Дела 19, 12). И кад је све то сумирао, онда је, заиста, могао да каже: «А живим – не више ја, него живи у мени (васкрсли) Христос» (Гал. 2, 20). И није се тиме хвалио, него напротив смирено рекао: «Ако се треба хвалити, немоћима својим ћу се хвалити» (II Кор. 11, 30). Дакле, центар његове проповеди

је Васкрсли Христос (Кор. 15, 14). И целог свог живота је проповедао да је, заиста, васкрсао Христос Господ.

Па и нас је до овог Празника над празницима довела милост Божија, као што вели молитва Цркве, давши нам још једном прилику да достигнемо и поклонимо се Његовом Светом Васкрсењу, изговоривши речи: Христос васкрсе! Ваистину васкрсе! које исказују темељ нашег учења које се оснива на три ствари: «Христос, Васкрсење, Истина». Сам је Спаситељ за Себе рекао: «Ја сам пут, истина и живот. И нико не долази Оцу осим кроз мене» (Јн. 14, 6). Оне буде свест присуства Божијег у свету, преко пуноће живота што га свима дарује, отворивши духовно небо и пут ка вечности. Такође, уверава о васпостављању стварне заједнице човека са Богом и ближњима, преко жртве Спаситеља који побеђује смрт. У том смислу, Свети Кирило Александријски вели: «Господ Исус Христос, свезавши нечисте духове и проливши крв Своју за нас и тако зауставивши смрт и трулежност, чини нас Својим личнима, као оне који више не живимо свој живот, него Његов».

Ето зашто су ове речи превазишле трем цркава прелазећи у васељену, заменивши чак пасхално међувреме, обичним поздравом, најгласнијом хришћанском девизом која ствара међу људима заједницу у духу васкрслог Христа, то јест, истинитог живота под знаком вечности. Поздрав: Христос васкрсе!, и отпоздрав: Ваистину васкрсе!, постали су знак препознавања и јачања оних који имају исту веру у васкрслог Христа. Икона Васкрсења, са анђелским сведочењем и сведочењем стражара гроба или представљања Спасовог силаска у ад, ради ослобођења од векова држаних, одговарају песме пасхалне службе, славећи Бога победитеља смрти, као што су ове: «Сишао си у најдоња места земље и покидао си вечне ланце, који су држали везане, Христе; а трећега дана као Јона од кита, васкрсао си из гроба». Или: «Уснувши телом као мртав Царе и Господе, подигнувши Адама из трулежи и убивши смрт, васкрсао си трећега дана; Пасха нетљена, свету спасење».

Темељ наше православне вере јесте Васкрсење Христово.

Тропар: «Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и онима у гробовима живот дарова(вши)», посматрајући значај празника, укратко резимира све наше учење о Спасовој личности и делу, или свега онога што је Бог преко Сина Свога за нас људе учинио. Односно, кад речемо: Христос васкрсе из мртвих, разумемо да је највеће Своје чудо Спаситељ испунио на својој сопственој личности као истинити Бог и

истинити човек, то јест истинити Богочовек.

Али, да бисмо потпуно спознали истину о Христу, морамо се вратити речима Светог Апостола Павла, да је Син Божији прихватио, из послушности Оцу Своме, ради нас унижење, страдање и распеће (Филип. 2, 6-8). Само истинита примљена људска природа од Сина Божијег као Сина Човечијег, могла је да умре, и само у савршеном јединству са божанском природом беше у стању да васкрсне. Тек са ценом жртвовања безгрешног човека, уједно нестрадалног Бога, добија се за све мртве, душевно или телесно, спасење. Његово Васкрсење је залог свеопштег васкрсења. И пасхални поздрав толико се наметнуо хришћанској свести да се по аналогiji делимично проширио и на друге празнике, са природним прилагођавањима, као на пример: «Христос се вазнесе!» и «Христос се роди», «Христос (Бог) се јави!» Овај поздрав говори о нашој највећој жељи која јесте: А највећа је да се сјединимо са васкрслим Христом у Царству Његовом.

Будимо свесни, драга браћо и сестре, а нарочито ви који страдате на нашем Косову и Метохији, да је васкрсли Господ Исус Христос једина нада наша, светлост наша, живот наш, Спас наш. Навешћу један догађај који се десио прошлог века у једној земљи где је Православље било гоњено. Наиме, у некоме месту, са лепим хришћанским традицијама, у једној општини, одржавала се конференција против застарелих вера. Говорник је толико био задовољан својим талентом да

је осећао да отвори дискусију о субјекту, то јест атеизму. Пријавио се и млађи свештеник, веома скроман и стидљив. Скренута му је пажња о резервисаном времену за одговор, на што је рекао: «Бићу врло кратак». И одмах се обратио присутнима речима: «Браћо и сестре, Христос васкрсе!» Сав скуп је одговорио у глас: «Ваистину васкрсе!» На то је свештеник закључио овако: «Ја немам ништа да додам». Случај је карактеристичан, јер у овим речима пуним уверења у поздрав за Свету Пасху, стоји сажета сва вера Источне Православне Цркве.

Драга браћо и сестре,

Да бисмо у потпуности доживели радост васкрсења Христовог, морамо се потрудити да састрадавамо с Њим, како дивно рече Свети Јован Дамаскин: «Христос је на крсту - саузиђимо (са Њим на крст), и postanimo заједничари страдања, да бисмо били и славе (васкрсења) Његова. Христос међу мртвима - умртвимо се греху, да бисмо поживели за правду (праведност). Христос се повија покровима и чистим плаштаницама - разрешимо се од ланаца греха и оденимо се божанском светлошћу. Христос је у гробу новом - очистимо се од старог квасца, и postanimo ново тесто, да Христово буде обиталиште. Христос је у аду - сиђимо до високотворног смирења, да бисмо и васкрсли (са Њим); и саузвисимо се, и сапрославимо се, Бога стално гледајући, и од Њега гледани... Устани, спавајући Адаме, и васкрсни из мртвих, јер се јави Христос - Васкрсење!

Помолимо се васкрсом

Господу за наш многострадални народ на Косову и Метохији. Нека прими његове усрдне и плачуће молитве, да и они с радошћу дочекају Христову Пасху. Нека га сачува од видљивих и невидљивих непријатеља. Нека Господ сачува наш мученички народ и наше светиње, молитвама светих наших предака. То је наша света земља. Светиње су наше и никога другог. Оне припадају нама и не продају се. Светиње су непроцењиве. А ми имамо на Косову и Метохији не једну светињу него стотине и стотине. Њих су наши свети цареви, краљеви, жупани, деспоти и велможе подизали за своје душе, не само за своје време, него за векове и вечност. И што је најважније, треба да се бринемо како за наше душе тако и за душе наше браће и сестара. Јер по речима Христовим, једна душа вреднија је од читавог света, а камоли хиљаде и милиони душа!

Помолимо се за вишњи мир и спасење рода нашег, православног, који страда: у Русији, Украјини и Сирији, као и за све оне који пате. Да с радошћу сви дочекамо славно Његово Васкрсење, поздрављајући као браћу чак и оне који нас мрзе:

**ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!**

Ваш молитвеник пред
Васкрслим Господом и Спасом
Исусом Христом

ЕПИСКОП КАНАДСКИ

+ Митрополит

КАКО ИЗГЛЕДА ХРИСТОС

Свети Владика Николај Велимировић

Радозналост је један од значајних показатеља живости људскога духа и покретач људских делатности. Много тога може бити предмет људске радозналости, поготово како изгледају невидљиве ствари. Скоро да нема хришћанина коме, макар једном није у душу наишло питање: како је ликом изгледао Исус Христос. Ово питање није спречавао чак ни изображени лик Христов на иконама.

Мој учитељ у основној школи у Лелићу пок. Михаило Ступаровић био је веома добродушан човек. Дозвољавао је ђацима да га питају свашта и о свачему. Неко од мојих другова упита га једном: “Господине, какав је био Исус Христос”? Учитељ се замисли па рече: “Како га видиш на икони, онаки. И не питај више.”

Али љубопитљиви дух људски не може да не пита. Од памтивека свет се интересовао спољним ликом и изгледом Христовим. Какав ли је био?

Нико од Његових ученика није описао лик и изглед свога Учитеља. Један пагански Римљанин, Плиније, забележио је кратко о

Њему, да је био млад и стасит човек, лица овална, косе дуге и на темену раздвојене, браде боје кестењасте. Други опис сачуван је у предању о цару Авгару Едеском. Овај цар Авгар, чувши о чудесним делима Исуса Христа, посла свог сликара Ананија у Палестину, да изреди портрет Христов. Кад

Ананије дође, виде он Исуса у гомили народа и поче издалека да црта Његов лик на платну. Али без успеха. Јер таман је он почињао изнова слику, лице Исусово се променило. Он је почињао изнова, али опет је лице Исусово мењало изглед. И тако изнова и опет изнова, но без успеха. “Како да ти кажем, царе, причао је он после Авгару, “Христос нема један изглед, Он личи на сваког човека”. Није, дакле, као човек него као

Свечовек. Видевши труд Ананијев, Христос га призна к себи, узео од њега чисто платно, положи на своје лице и поврати му. На платну је остао јасан лик, који је обрадовани сликар однео своме господару. Тај лик је и сада познат. Он показује изразиту мушку лепоту и снагу.

Други сачувани лик Христов, нешто нежнији и женственији, јесте онај што га је света Вероника добила, кад је својом марамом убрисала знојаво лице Спаситеља када је Он под Крстом ходио на Голготу улицом Виа Долороса. И овај лик се може видети у цркви на икони. Познат је под именом: Убрус свете Веронике.

Интересантно је, да је Стари Завет много изразитији у опису лика Спаситеља од Новог завета. Пророк Исаија описује визију будућег Месије овако: “Јер нам се роди дијете, којему је власт на рамену, и уме ће му бити Дивни, Бог Силни, Отац Вјечни, Кнез Мира” (Иса. 9,6). Дакле, Исус Христос треба да буде диван. Још јаче истиче лепоту Христову цар Давид говорећи: “Ти си најљепши од синова човечји” (Пс. 45,2).

Но, ови исти видовити пророци описују Христа и у сасвим супротној боји. Тако Исаија: “И не би обличја и љепоте у Њега; видјесмо га и не бјеше ништа на очима ради чега бисмо га пожељели” (Иса. 53,2). А Давид од стране самог Христа говори: “Ја сам подсмјих људима и руг народу” (Пс. 22,6). Без сумње, овај негативни опис односи се на Христов изглед при страдању и мучењу. Али тако ружан Он је увек морао изгледати онима који су га мрзели и гонили. Зар и нама не изгледа ружно и најлепше лице

које мрзимо?

У сваком случају Христос није привлачио својом спољашњом лепотом колико унутрашњом, моралном. Једне је привлачио, друге одбијао. Привлачио је оне који су били свесни греховног блата у коме су се налазили и желели себи узвишену моралну чистоту и лепоту коју су гледали у Сину Божјем. А одбијао је оне који су се осећали угодно у свом прљавом блату и мрзели су свакога ко би покушао да их из тог блата извуче и опере.

Морална лепота, лепота душе, срца и карактера светли и кроз најружније лице човечије. Сократ, Аврам Линколн. Чак и Квазимодо, човек са најругобнијим ликом под небом показао се лепици у свом племенитом делу, према опису Виктора Игоа. Никад унуче не види своју бабу ружном. Кроз смежурано и потамнело лице старице сија љубав и због те љубави унук види лепоту своје баке. То је лепота која се повећава сразмерно ругоби телесној. Што ружнија кеса, то драгоценије злато у таквој кеси. Телесна лепота Алкибијада, Александра Македонског и бесних жена у Версају, могла је бити привлачна само привремено и за неке. Јер сама телесна лепота, рецимо, једног идиота или неваљалих жена јесу позлаћена врата на свињцу. Међутим, морална лепота сасушене и погрбљене Мајке Југовић до данас живи и очарава. Тако и лепота Јевросиме, нане Маркове. Тако и лепота војводе Марка Миљанова. Није до телесног омота, него до оног што је у омоту. У овом кратком хаџилуку на земљи ми смо као хришћани позвани да хитно пунимо свако

свој телесни омот – без обзира на спољашњост – “духовним златом којим се небо купује”, како је то рекао својом књигом под тим насловом пок. владика Мелентије, епископ тимочки, мој духовни наставник.

Хиљадама хришћанских уметника, сликара, вајара, романсијера, музичара и везиља, кроз 19 векова трудили су се да нам представе лик Христов. Нико од њих није га представио као неког лепојка, као “молованог”, како народ каже. Нити га је ко могао дати као фотографију или портрет. Него на основу Његове моралне лепоте уметници су стварали маштом и Његов спољашњи лик.

А кад је реч, не о спољашњој но унутрашњој моралној лепоти Христовој, ту се мрзне и језик људски и кичица уметника. Јер морална лепота Христова је потпуно натприродна и натчовечанска и не подаје се ни савињању ни опису. Американски филозоф Торо назвао је Христа “једним истинским центлменом у историји света”. Добро речено, но сасвим мало. Немачки теолог Шаф написао је књигу “Исус Христос, чудо светске историје”. Латински песници (Данте), германски (Клопшток) и англосаксонски (Милтон) дали су генијална поетска дела о Исусу Христу са описом лика Спаситеља. Словени, нажалост, ништа. Бар ништа песнички речено; не говоримо о прози и сликарству. Најбоље што је речено о Исусу кроз уста једног словенског песника то су стихови Његошеви у Лучи Микрокозма: “О преблаги, тихи учитељу! Слатка ли је свет бистра вода с источника Твога бесмртнога! Од Твога су

свјатлого погледа уплашене мраке ишчезнуле; Од Твога су хода свештенога богохулни срушени олтари; Васкрсењем смрт си поразио, Небо Твојим хвалом одјекује, Земља слави свога спаситеља!”

Пред Христовом иконом у Старој сарајевској цркви клечи болесник и вапије: О прелепи Христe, помози ми! То из народне душе.

У православном Акатисту Христос се ословљава са: “Красото пресветлаја”. Но, и ту се, наравно мисли не на неку другу, него на моралну красоту. А о тој моралној красоти Христовој ми можемо рећи: “Никада од постања света није се на земљи јавио, нити се може јавити, тако чист, безгрешан и свети човек, у коме је Бог у пуноћи могао становати и из кога је могао дејствовати (као што и данас дејствује) на облагорођење и обожење појединаца, друштва и свега човечанства. Он даје лепоту сваком људском бићу.

Христос је и данас деоница између моралне лепоте и моралне ругобе, између живих и умрлих пре смрти. Једна српска удовица у Минхену позва ме, да јој режем славски колач. Довучена је на присилни рад са једним сином. Упитах је, да ли има још деце? “Имам, рече, још два сина у Србији, али не знам да ли су живи или су комунисти.”

Ај, златна кћери српска, доста је; не говори више. У твојој дивној простоти казала си више него многи скрибари у дебелим књигама. Изрекла си гесло двадесетог века: Или живи или комунисти!

Прелепи Христос је деоница.

ФУТУРИСТИЧКИ ПРАВОСЛАВНИ ХРАМОВИ

Може ли православна
архитектура бити
модерна?

Може ли православна
црква бити
футуристичка?

За вас смо одабрали неке
занимљиве пројекте. Неки су
већ спроведени.

Зашто је православна
архитектура тако
конзервативна?
Архитектура православних
цркава није конзервативна,
већ „традиционална“.
Приврженост традицији
произилази из схватања
да изградња храма
није стваралаштво и
самоизражавање аутора, већ
служење.

Саме традиције су веома
различите од земље до земље
– пошто на архитектуру
храмова директно утичу многи
фактори: локална култура,
врста грађевинског материјала
који је доступан у региону,
клима, историјске прилике .

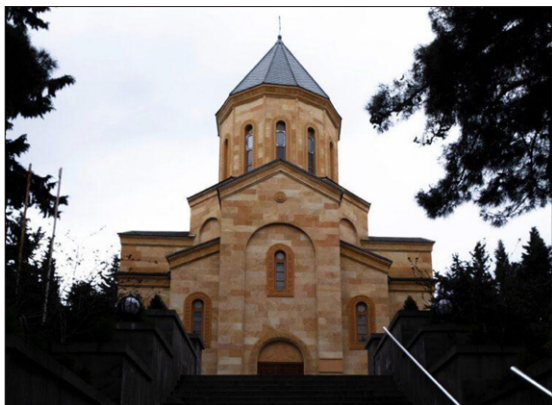
Ова капела (или
храм – није јасно)
биће смештена у
стени на грчком
острву Серифос.

Шта је
„православно“ у
овом пројекту?
Можда (иако
веома смело)
– алузије на
пећинске храмове
исихаста
пустињака

На пример, већина **православних цркава у Грчкој** је потпуно другачија од наших. Ово је храм на острву Крф.

Грузијска архитектура православних цркава је такође веома експресивна и разликује се од руске традиције. Типичан храм на периферији Тбилисија.

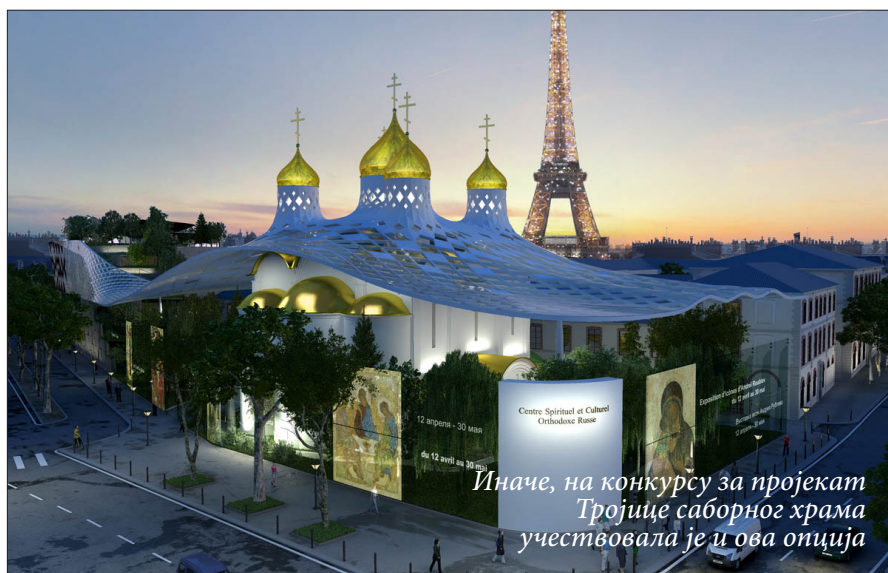
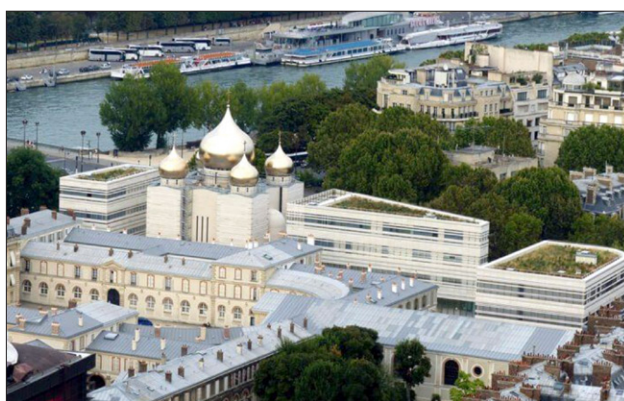
Модерне православне цркве
Скоро све цркве у Русији сада се пројектују искључиво у духу руских традиција. Можете чак и приметити „тренд“ белог камена – као неку врсту референце на древну Русију. Некакав храм је увек бољи него никакав. Али чини се да су многе нове цркве и катедрале (не све!) слабе са архитектонске тачке гледишта – у својим пропорцијама, употреби облика и размера. А то још једном дозвољава не-цркве (углавном) јавности да кажу да су градовима при изградњи цркава потребна нова архитектонска решења. И постоје. А неки су чак и спроведени!

Футуристичке православне цркве
Изабрали смо за вас неколико пројеката православних цркава и капела који се могу назвати футуристичким. Овај термин је услован – само показује да су аутори покушали да изнова погледају црквену архитектуру. Неки пројекти су већ реализовани, неки су у плану. Други могу остати „на папиру“. Али све их уједињује једна ствар: архитекте, дајући храму или капели нови необичан облик, покушали су да сачувају дух православне архитектуре. Ко је успео, а ко није, на вама је. Такође ћемо укратко коментарисати сваки пројекат.

Саборна црква Свете Тројице у Паризу

и суседни Руски духовно-културни центар отворени су 2016. године. У Русији многи критикују архитектуру храма као превише модернистичку. Али, по нашем мишљењу, ова црква је веома успешан пример транспоновања традиције древне руске белокамене архитектуре у форме нашег времена.

Постоје алузије на Успенски сабор Московског Кремља

Иначе, на конкурс за пројекат Тројице саборног храма учествовала је и ова опција

Храм 40 Севастијских мученика у Москви

У опису се каже да је пројекат развијен када су у друштву биле расправе да ли је Москви потребно толико нових цркава. Један од аргумената „против“: храмови заузимају много простора и граде се на месту јавних башта.

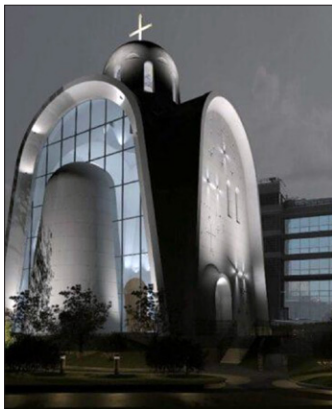
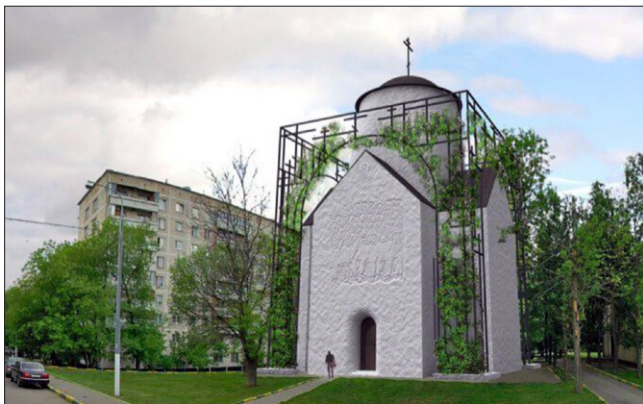
Пројекат показује да се црква може поставити на релативно малој површини, а мотив пејзажног уређења визуелно интегрисати у решење фасаде.

На унутрашњим зидовима куполе налазе се фреске 12 апостола: Мозаички ореоли су на прегибу форме да би својом игром светлости појачали свој сјај.

Футуристички храм у Москви

А ово су скице цркве која ће у блиској будућности бити подигнута у Москви. Црква Светомученика Игњатија Богоносца (Можајски округ). Пројекат одобравају градске власти и патријаршија:

Аутори пројекта то истичу као предност – кроз стакло ће се видети пејзаж долине реке Сетун. Али проблем је у томе што никоме нису потребни леви пејзажи током службе и само ће одвратити пажњу. Можда ће у фази коначних цртежа ова одлука бити исправљена. На пример, у време богослужења, прозори се могу затворити нечим попут ролетни.

Православна црква у Рејкјавику

Ово би требало да буде прва православна црква на Исланду. Тренутно прикупљају за његову изградњу.

Црква ће се налазити у главном граду земље, Рејкјавику. (Док се врше богослужења у кућној цркви, која је била опремљена у приземљу једне изнајмљене приватне куће).

Пројекат дворишта Валаамског манастира

на Левашовском гробљу
Скоро 50.000 жртава Стаљинових репресија сахрањено је на Меморијалном гробљу Левашов. Укључујући и хришћане који су

страдали за своју веру.
Ово је један од конкурсних пројеката метохије Валаамског манастира, који би требало да се налази на гробљу.

Футуристичка капела у Грчкој

Ова капела се налази на Грчком Кипру, у граду Пафосу. Архитекта Мајкл Ђорђо каже да је био инспирисан архитектуром локалних цркава. У Грчкој, заиста, можете пронаћи сличне архитектонске форме. Уопштено говорећи, упркос својој модерности и „неконвенционалности“, пројекат добро преноси дух који свака капела носи у себи – место где се можете повући од гужве и ујурбаности и молити.

И на крају грчка црква Светог Николе која је замјенила црквицу уништenu у нападу 11 септембра 2002, званично је отворена на мјесту World Trade Center у Њујорку.

Пркву је дизајнирао чувени шпански архитекта Сантјаго Калатрава.

ТРАЖЕЊЕ СМИСЛА У БОЛУ И БОЛ КАО ШАНСА ЧОВЕКОВА

први део

Владета Јеротић

Бол је заједнички доживљај свих живих бића. Неки истраживачи живота биљака тврде да и биљка може да осети бол и да се тај бол може забележити. Не изгледа насилно повезати бол са патњом, јер, заиста, сваки бол који достигне одређену јачину или траје неко време, свеједно да ли је физичког или психичког порекла, проузрокује патњу. Тако да можемо да кажемо да је душевна патња пропратна појава и физичког и психичког бола. Својство је само човека да бол свесно уочи и да спонтано тражи његово порекло. Када је реч о физичком узроку бола човеку је лакше да стигне до његовог порекла, него када је бол и последична патња тог бола душевног порекла. Па ипак, још увек нико не зна тачно да каже да ли је бол осећај или опажај или можда афект. Није чак јасно да ли бол треба уопште сврставати у болесне манифестације, или би га требало назвати опомињачем и чуварем нормалног интегритета организма.

Пада у очи зачуђавајућа немоћ човека када треба другоме да опише природу и карактер болног феномена код себе. Такав човек се понаша као неко ко треба да другоме опише укус или мирис неког плода који онај други никад

Бол би да у свему себе нађе, свему да се саопшти, до заборава свог извора, до расплинућа твари у сан. Идеализатор је. Магновено скрене у радост стварања. Целим сном би онда да се потврди, да се кроз њега оствари: од сна прави надстварност.

Момчило Настасијевић

није пробао. Откуд ова тешкоћа у саопштавању бола?

Бол је биолошки прафеномен, чиме желимо да кажемо да он није могао бити до данас научно до у поједикости разложен, нити је духовно могао бити до краја схватљив. Као појава свесног живота, бол је, у сваком случају, изазов не само за духовно-научне но и за биолошке дисциплине.

Чудновато је можда, али не мање истинито да човек тек преко бола, и то, најпре, физичког, сазнаје да је жив, да постоји. Тако и дете открива рано реалност свога тела: када га неко удари или када се само удари. Већ смо рекли да осим човека и свако друго живо биће реагује болом на спољашњу драж. Што је овакво биће примитивније структуре, оно ће много више

реаговати на спољне него на унутарње дражи. Са развојем нервне система, све до развоја мозга, са његовим чудесно-величанственим милијардама ћелија код човека, одговор на бол све је интензивнији, све мање рефлексан, а све више афективан, да би код изузетно диференцираног човека, диференцираног, пре свега, услед богатства његовог емотивног, али и интелектуалног, и још више, духовног живота, доживљај бола постао, пре свега, унутарњи догађај патње проузроковане првенствено унутарњим, мање спољним конфликтима. „Грубима радости ко хлеба, а нежнима жалости ко Бога“, певао је преосетљиви и душом богати Сергеј Јесењин.

Једна народна пословица каже, не без разлога, да човек цени оно што је изгубио. Бол је људски феномен који је на средини пута између здравља које смо имали (или које је нас имало), здравља у коме смо бивствовали и не знајући довољно свесно да смо

здрави, и губитка тога здравља, привременог, као код болова у акутним или субакутним болестима, или дефинитивног, као у случају хроничних болести. Бол нас и са ове стране, дакле, опомиње, чини буднијим, самим тим и свеснијим него што смо били. Он нам указује на могућност ограничења наше егзистенције, као и на њен потпун губитак, али и на могућност проширења ове егзистенције, које иде уз појачану самосвест о вредности и одговорности егзистенције. Пошто су нам обе могућности егзистенције отворене, наш однос према болу одлучиће о исходу ових могућности. Сигурно је да сваки страх пред болом и од бола (свеједно да ли физичког или душевног), страх који не заштићује, нити је физиолошки користан, сужава нашу свест, самим тим ограничава и нашу могућност сагледавања узрока, односно смисла бола, чак и оног елементарног — физичког.

У развоју човека од рођења до смрти, када је реч о болу и

патњи, понавља се тако, у маломе, развој живог бића уопште. Дете, најпре, физички осети бол; оно га несумњиво, већ у доста грубом стању, осети приликом чина рођења. Тај страх који новорођенче осети приликом рођења кроз теснац, према неким психоаналитичарима, никада више не напушта човека и он је подлога сваком каснијем страху.

Овом физичком и физиолошком доживљају бола изгледа да се врло брзо, већ у првим месецима живота, придружи први наговештај, сигурно још врло рудиментаран, душевног бола, дакле, патње. Не треба сумњати да и сасвим мало дете може да пати. Када одрасте и када постане зрео или бар тако физички изгледа, човек све јаче и теже доживљава бол и патњу, нарочито када ови долазе из њега самог. Он ће једном схватити, нарочито ако је добар познавалац тамних вилајета своје душе, свога несвесног, како би рекли психоаналитичари, да је на крају крајева човек највећи непријатељ ипак самом себи. Свакојаке болове трпеће он када му их други задају. Ћутаће и трпеће ако буде сматрао да их је заслужио; или ће се бунити, гневити и узвраћати на зад ати бол још вшћим болом починиоцу зла, и тако ће ублажити своје јаде. Око за око, зуб за зуб, цароваће светом као природни закон, десетинама хиљада година, и још ће царовати све док смо само природна бића. Загонетка почиње од тренутка када се природна агресија човекова, у циљу одржања, претвори у аутоагресију. Откуд је дошло да човек самог себе почиње

да мучи, да самом себи задаје бол?

Није потребно узимати за пример стравична сакаћења и богаљења, све до самокастрације појединих душевних болесника. Довољно је осврнути се за собом и у себи сваког дана, и не без чуђења и страха, уочити како много и често човек наноси бол, физички и душевни, самом себи. Број самоповреда на раду, у стану, при вожњи, застрашујуће је велики. Човек, ненаучен да посматра самог себе, у потпуном незнању олако прелази преко понављаних самоозлеђивања све док га неки пријатељ, брачни друг или лекар не упозоре на правилност понављања или све озбиљнију природу рана које себи наноси. Овакве људе, ни мало ретке у стварности, медицина зове трауматофилима. Иако се може говорити о преовлађавању физичког или психичког трауматофилства, човек, као отворено биће, показује ову отвореност и у својим болестима, својим боловима, па када себе несвесно озлеђује физички, он то ипак чини преко несвесне душевне потребе за самокажњавањем. Наношење бола, физичком или душевном бићу своје, само привидно указује на расцепљеност човека на тело и душу, у суштини човек иступа обично јединствено, телесно и душевно, он је и телом и душом ранив, што и показује његову непрестану отвореност за све.

Ову потребу за испаштањем преко физичких болова без неке органске болести, или болова који прате неку телесну болест, не треба увек посматрати на

психопатолошки начин, на пример, као болесни мазохизам неуротичара који је, у ствари, неки скривени садист. Сигурно је да постоје људи који добар део живота утроше на болесно и јалово мучење самих себе, управо преко телесних болова и душевних патњи. Али не треба заборавити ни оне друге људе, који су знали и умели да себе очисте и облагороде доживљавајући мучне болове и патњу. Имао сам више пацијената који су у одређеном периоду свога живота, периоду који је некад трајао и више година, осећали велику унутарњу, несвесну потребу да се разболе и то од неке

лекова, ми више немамо природну потребу да се болом даље бавимо. Бол пролази, а задовољство тражи вечност, каже Ниче. Шта, дакле, чинити? Надвисити себе и посматрати бол док траје, јер је онда могуће открити повод, или сачувати живо сећање на протекли бол и са одређеног растојања узети га у разматрање?

Зашто нам је уопште тако важан узрок бола? Најједноставније је одговорити да нам је узрок важан да бисмо могли отклонити бол. Пример са зубобољом је свима јасан, па и са мање јасним боловима

Чудновато је можда, али не мање истинито да човек тек преко бола, и то, најпре, физичког, сазнаје да је жив, да постоји.

болести праћене боловима, на пример гризлице у стомаку. После истека тога времена, под утицајем психотерапије, али и спонтано, процесом самоизлечења, оваква болест је ишчезавала, не остављајући за собом ни трага. Скоро увек ишчезавање болести уследило је после снажног и поштеног сагледавања узрока и успешног рашчишћавања конфликта. Није више било места даљим боловима, они су корисно испунили своју мисију.

Разумевање природе бола, дубље продирање у његове узроке могуће је тек када бол мине. Али када је он једном прошао, спонтано или под утицајем

унутрашњих органа. Али шта рећи за душевне болове који су исто што и патња? Иако немоћнији, често много немоћнији у посматрању сопствене патње, нарочито у откривању њеног узрока, у односу на болове који имају примарно телесно исходиште, човек као отворенон биће, као биће које поставља питања о узроку, а онда и смислу бола, односно патње, неминовно наставља са оваквим питањима и истраживањима и када је у питању душевна патња. И, какав је исход оваквог истраживања, упитаће скептик иронично. Није могуће другачије одговорити на овакво од давнина познато питање него излагањем филозофских и метафизичких

погледа и учења на природу људског бола и патње. Могао би неко да постави питање чему филозофирати у медицини. Заједничко питање, међутим, и филозофије и медицине једно је исто: шта је човек, откуда је и куда иде. Низ варијација формалних филозофских проблема од значаја је и за медицинаре, као на пример природа бића болести, логичне и прелогичне основе дијагностичког процеса, појам каузалности, дефиниција болести и здравља, као и узорна етичка питања. Филозофи се, са своје стране, занимају за човекову конституцију и искуство у суочавању са болешћу и смрћу. Још је Аристотел сматрао да два различита вида једне, и то супстанцијалне целине, која се састоји из душе и тела, треба да буде проучавана од различитих дисциплина, као што су медицина и филозофија. На овај Аристотелов захтев, ми можемо овде да одговоримо само сасвим површно.

Смртна душа, према Платону, из Тимаја, за разлику од њеног бесмртног дела, носи у себи неизбежност страсти: наслалу, бол који удаљује од добра, неустрашивост и страх, жудњу и варљиву наду. Према хришћанском погледу на живот, на који ћемо се мало касније вратити, бол, не удаљава човека од добра, он је ту да би га очистио и преобразио. Платон се, међутим, судећи о болу као страсти, али и болу који није само физичка патња, него и брига, јад, туга и жалост, приближава индијском концепту о свету као маји, па и болу као привиду кога се треба ослободити зарад учествовања

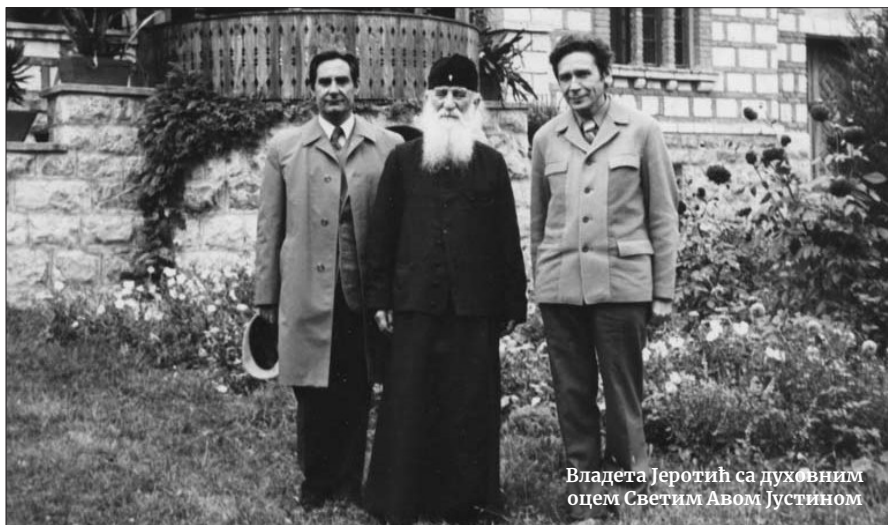
у истини Бrame. Сетимо се будистичког одговора у виду „*четири свете истине*“:

1. сазнање бола, односно патње,
2. сазнање узрока патње,
3. сазнање неминовности уништења патње
4. сазнање средства за уништење патње.

Све је друкчије у хришћанству, чији је поглед на свет, желели ми то или не, прожео европску културу до њене сржи и он траје већ скоро две хиљаде година. Прави мислилац Запада данас, Денис де Ружмон, у књизи *Западна пустоловина* човека ову истину овако сажима: „*Реч, а не тишина; ваплоћење, а не појам. Благодат уместо заслуге, вера, а не директно сазнање Божанског, историја уместо мита, прихватање тела, а тиме и материје, као реалности нашег садашњег живота*“.

Хришћански човек, када се енергично оградио (и када то може и данас да учини) од разних манихејских и богумилских секташења, дуалистичких јереси и монофизитства, прихватио је материју, самим тим тело м све оно што се телу на земљи дешава. Иако је њен покретач духовни принцип, хришћанска култура Запада материјална је култура.

Хришћански човек је прихватио, дакле, и бол материје, као својство њеног телесног и душевног склопа. Материја није привид Духа или дело злог волшебника, гностичког демијурга, него ваплоћење тога Духа божанска авантура енергије и материје. Овакав прилаз материји, телу и духу подстакло

Владета Јеротић са духовним оцем Светим Авом Јустином

је хришћанског човека Запада да се почне да бави науком, али и да филозофира на другачији начин од многих грчких мислилаца пре Христа. Тако је отпочео и величанствен и мукотрпан аргонаутски пут западног човека у трагању за Златним руном, у тежњи да себи објасни узрок и порекло, смисао и исход сваког бола, оног физичког као и душевног, оног које човек сам себи наноси, као и бола који му задаје други човек, породица и друштво. А сада да се вратимо, сходно Аристотеловом савету, и на нека значајна физиолошка истраживања научника о пореклу бола.

Енглески физиолог Чарлс Шерингтон је у болу прочитао најпре императивни заштитни рефлекс. Он је запазио да је локална реакција вегетативног и моторног порекла на штетне дражи сигурно рефлексна, али општа моторна реакција на бол, као и когнитивна компонента

осећања бола изгледале су му стечене. У експерименту са новорођеним животињама, мачком, псом или мајмуном, које су биле месецима заштићене од било каквог болног утицаја околине, а потом враћене у природне услове, запазио је да ове животиње нису реаговале болом на механичке или електричне болне дражи. Иако су се рефлексно трзале на болни, електрични удар, ове су животиње увек изнова саме тражиле извор из кога је бол долазио. Тек после дужег времена животиње су ипак научиле да се одговарајуће понашају према штетним дражима. Ливингстон је дошао до сличног закључка посматрајући сасвим малу децу. Шта из ових експеримената, које некад сама природа припреми — на пример, у ретким случајевима неосетљивости на бол код нормалне деце, или у случају оштећења неких делова мозга, када се јавља тзв. асимболија бола — може да се закључи? Да би се развило нормално понашање

организма према разноврсним болним дражима које долазе споља или изнутра, изгледа неопходно да тај организам у једном одређеном времену развоја, дође у додир са штетним надражајима да би могао да развија одговарајуће осећајне реакције.

Зар није овај закључак применив и за другу страну бола — душевну патњу? Деца која су брижљиво чувана годинама, од рођења до поласка у школу од различитих штетних утицаја споља, васпитавана у атмосфери крајње толеранције родитеља, без кажњавања и било какве строгости, често су у пубертету и после њега постајала аутоагресивна, пасивна, неборбена, склона депресији или резигнацији. Међу овом „децом цвећа“, каквих је у време хипи покрета у Америци било доста, брзо се населила дрога, алкохол, псеудофилозофска учења будизма... лажна мистика и друго.

Не говори ли све у прилог изједначавања бола и патње са самом суштином живота? Како остати неосетљив на бол и патњу усред бола и патње других људи! Не учи ли нас неуролошка патологија да неосетљивост на физички бол значи озбиљну болест која нам угрожава живот! А психијатријска патологија, не показује ли нам довољно сву претећу опасност која долази од тзв. моралних идиота, који су у стању да направе покољ у својој околини без трунке гриже савести!

Све ово што смо досада изнели о физиолошким и патолошким механизмима бола

и патње захтева од сваког од нас одговор на прадавни изазов бола и патње, одговор какав су тражили људи од почетка људске историје. Није тачно да су оваква питања и одговоре постављали и давали само велики мислиоци човечанства, његови религиозни предвођитељи, касније филозофи, уметници, још касније и научници. И некада, као и данас, сваки човек је у току живота стављан безброј пута на пробу сопственог реаговања на бол или патњу, односно најчешће и на бол и на патњу. У добу у коме живимо, у коме смо нарочито жестоко излагани разноврсним болним иадражајима споља, а не мање и душевним патњама сваке врсте, поставља се пред сваком човеком, све императивније питање како реаговати на изазов бола и патње. Могу ли бол и патња да буду шанса за човека?

Погледајмо, укратко, како човек најчешће реагује на бол и патњу и како је он, вероватно, реаговао и раније и много раније. Две најчешће реакције на опасност и бол скопчане за ову опасност у анималном свету јесу бекство у умртвљавање. Ако преведемо ове циљевите реакције, сврсисходне само за животиње и само понекад за човека, иа душевни живот његов, онда учачамо да бежање од патње или прављење себе равнодушним према патњи није никакав сврсисходан одговор на изазов патње, но незрела реакција душевно слабије развијеног, неуротичног или психотичног људског бића која у неким животним ситуацијама постаје опасна по живот, управо на исти начин као што би била опасна

нека опекотина код човека који је неосећа, јер су му неком болешћу кичмене мождине или мозга пресечени или блокирани путеви који доводе до свести осећај бола.

Врло је различит, међутим, однос људи према физичком, па и психичком болу. Једни реагују и на најмањи бол уплашено, хистерично, други необично дуго и стрпљиво подносе и јаче болове, трећи се понашају тако као да не знају за бол. Овако различито понашање условљено је телесном конституцијом и темпераментом човека, као урођеним вредностима, затим припадношћу интровертованом или екстравертованом типу личности, (екстравертоване личности су више склоне жалбама на болове од интровертованих), потом експресивним стилем који је функција етничке припадности (медитерански народи другачије реагују на бол од народа северних земаља), а онда, веома је условљено мотивацијом и надом, односно животним ставом и погледом на свет.

Има људи, међутим, који су толико опседнути радом, често као јединим смислом живљења, да су у стању да не примете и јачи бол који им већ озбиљно и од раније сигнализира неки орган као почетак, можда неког тешког оболења. Као што има, са друге стране, људи толико животно уплашених да својим страхом потискују доживљавање бола и производе исто неповољно дејство као у случају човека неуротично опседнутог радом.

Уочавање бола, као и подесно

реаговање на њега својство је диференцираних и зрелих људи. Разне врсте и степени неурозе искривљују и изопачују наш однос према болу. Тако је душевни бол, нарочито ако дуже траје, у стању да отупи нашу природну осетљивост на телесни бол, али и обратно. Дешава се, наравно, и да дуготрајни телесни или душевни бол сензибилише организам који онда појачано и преосетљиво реагује на ону другу врсту бола. Некад је, опет, овај однос комплементаран. Човеку је од свега, изгледа, најтеже да призна себи своје конфликте и нарочито своје грешке, пропусти и преступе које је чинио или их и даље чини према себи и другима, а који произлазе из непризнатих, потиснутих и од свести и савести на све начине одбациваних конфликта. Наш унутарњи конфликт, међутим, нарочито онда када обухвата витална и фундаментална људска осећања, као што су љубав и мржња, завист и љубомора, агресија и сексуалност, инфериорност и супериорност, не може се без штетних последица по људски организам и душевни живот човека потиснути или негирати. Један од честих вентила оваквог насилног запушења доживљавања људских конфликта јесте физички бол. Он, наравно, увек може бити знак и органског оболења, што ни тада не искључује несвесну потребу психе за кажњавањем, али чешће, физички бол, нарочито код млађих није органски, он само маскира, често и за дужи период, депресију и страх, познате психичке феномене одређене и препознатљиве

несвесне динамике.

Потреба човека да изиграва мученика, а онда временом да то и постане, распрострањена је појава. Ову потребу човек манифестује управо болом, често обојеним хипохондријом. Неки међу оваквим људима желе на овај начин да буду у центру пажње околине, други се осећују, с правом или без права, заповљеним од околине. Бол остаје некад заиста једини начин да овакви људи огласе своје постојање, иако је начин на који то чине незрео. Исход оваквог понашања у једном случају доведе до позитивне промене околине према „мученику“, у другом случају околина је равнодушна или реагује негативно. У оба случаја незрело, односно неуротично понашање несрећника наставља се. Јер, ако је околина позитивно реаговала благонаклоношћу, постоји опасност фиксирања оваквих особа за свој бол, односно несвесно, па и свесно коришћење бола у свакој ситуацији која се процењује као неповољна за личност; у другом случају, ситуација је гора, јер још једном, и после понављањем манифестовања бола одбијање околине да овај бол уочи, може довести особу до очајања или тупости, до озбиљне депресије која некад завршава озбиљном телесном болешћу.

Треба обратити пажњу на везу која постоји између бола и депресије. Научна истраживања у свету и код нас, која трају већ двадесет година, показала су да је бол, и то најчешће манифестован као главобоља, затим као бол у

врату и кичменом стубу, нешто ређе у грудном кошу, стомаку или леђима, присутан од 31 — 56% случајева код пацијената који се јављају лекару опште праксе. Приближно исти проценат бола нађен је и код анксиозно-хистеричне групе пацијената. И поједних и код других, међутим, бол може да доминира маскирајући вешто депресију или страх пацијента. Отуд дијагноза оваквих стања није увек једноставна; физиолошко, бихејвиорално и афективно дејство хроничног бола и депресије слично је. И код једних и код других пацијената, ако тренутно посматрамо код ових два одвојена оболења, постоји губитак апетита, сметње у спавању, опадање либида и слабост концентрације. На депресију треба увек помишљати када се после брижљивог физикалног испитивања не открије никаква органска основа која би објашњавала бол. Треба нагласити да иако овај бол спада у тзв. психогене болове, он није мање реалан нити мање доживљен као физички од стране пацијента. Још једна карактеристика овог бола иза којег се крије депресија јесте што пацијент не доводи ни у какву везу бол са неким интерперсоналним догађајем и својим емотивним одговором на њега.

27 МУДРОСТИ

МОНАХА СА АТОСА

На Атосу се информације од једне до друге особе преносе усменим путем, као пре више векова. Грчка народна мудрост испреплетана је са филозофијом старе Грчке и савремених филозофа. Доносимо вам 27 мудрости монаха са Атоса:

Брат остаје брат, чак и ако је непријатељ.

Библиотека је апотека за ум.

Велики и богати никад нису криви.

Векови се међусобно копирају.

Дева не види грбавицу.

Ушли смо у коло – ваља нам играти.

За непријатеља који одлази, златни мост сагради.

Ако дете плаче, мајка не разуме.

Јефтино једе више новца.

Ако своју кућу не похвалите – срушиће вам се.

Ако успете да разумете зашто сте рођени, разумећете све друго.

Исповедан грех – напола опроштен.

И зидови имају уши.

Ко спава ујутру, гладује увече.

Боље бити одвојено, а у љубави, него близу, а у свађи.

С временом и незрело грожђе постаје мед.

Увек се кокошка пече тамо где је било јаје.

Никад не размишљајте о томе шта вас брине и никад нећете имати проблема.

Док једни сањају браду, други у браду пљују.

Орао не лови муве.

Усред два зла, нећете наћи оно што је боље.

Стари магарац не може бити научен новом кораку.

Зрно по зрно – погача.

Ведро небо се не боји муње.

Језик нема кости, али кости ломи.

*Рана од ножа се
лако излечи, а
за рану од језика
нема лека.*

*Најбоље
богатство је у
добром срцу, а
не у великом
новчанику.*

МОЛИТВА

ЗА СВЕТОГОРСКЕ МОНАХЕ

Миодраг Павловић

Мора се предузети тај излет до подножја,
до подземља, поткровља бесовске избе,
да се природи покаже да природа
није одгонетка сама себи,
као што ни тама у тами није тамна, -
светлост је светла само другом у теби.

Вест о теби јутро што открива сужње,
сапете тврдином тела и самоклетвом,
радују се оковани кад им се станац сузи
на простор одређен твојим мигом -
радују се кћери у руглу, потомство под игом,
сванула је мајка очинству, и син свему бивству.

Име ти је незнано, а штедро ширином света,
но како де се живи с твојим даром
на који је свако лаком, са Примером
који гали, а после је спорење с кваром?
Има ли склоништа иза твога брега,
или у књизи твојој, вечној као жетва?

Молим се за оне што се теби моле
расути међ стењем и бурама
молим се за сестре у црном и сестре-слике
што сваке ноћи прво све виде онда оживе
молим за оне у молитвама боље
нек издрже боси и посни по гудурама.

И нека њихова молитва све нас подржи
 путевима тешким провидности опште
 провидности засноване на својствима Духа
 тешко је бити прозрчан па јасан, и безгласан
 ослонац је потребан у молитви другог
 за ту се молитву молим, и за молиоце ако скриве.

Молим помози онима што себе ниште
 одани гласу који једном чуше одозго
 а сад га више не разумеју али понављају
 литанија древног уздисања
 као лек који више не лечи јер нико не зна
 да га справља а ипак док је бившег лека

Биће и будућег здравља. Боља је од нас молитва сама
 зато се види подизање земље и ваздуха
 и воде и свих метала. Видим вазнесење:
 оно почиње сваког јутра и не боји се пада.
 Свакога дана нешто се у вис понесе
 и спас нам пређе преко усана.

ГАЖЕЊЕ СОПСТВЕНОГ ЈА

Николај Лудовикос

То гажење сопственог „ја“ – најтежа је ствар на свету. Зашто најтежа?

Као прво, зато што смо сви ми нечим рањени – погрешкама родитеља, породичним односима који нису били најбољи – и одмах заузимамо одбрамбени став. Увек смо спремни да штитимо себе и да размишљамо овако: „Да не настрадам овде, да ме неко не повреди“. Тај наш самољубиви (нарцисистички) страх је велик. То је узрок број један.

Други, још важнији узрок састоји се у томе што ми нисмо видели Васкрсење, што нисмо осетили нити схватили сву величину бесмртности. Нисмо у таквој вези са Богом да бисмо Га истински, свим срцем и назвали својим Оцем. А ово друго могло би да исцели прво.

*... одмах заузимамо одбрамбени став.
Увек смо спремни да штитимо себе и да
размишљамо овако: „Да не настрадам
овде, да ме неко не повреди“*

СТВАРАЛАШТВО

ЈЕ ДОКАЗ ПОСТОЈАЊА ДУХОВНОГ БИЋА

Андреј Тарковски

Мислим да је људско биће створено да би живело. Живело на путу ка Истини. Ето зашто човек ствара. У извесној мери човек ствара на путу ка Истини. То је његов начин постојања и питања о стваралаштву („За кога људи стварају? Зашто стварају?“) су у суштини питања без одговора. Јер сваки уметник не само да има своје схватање стваралаштва, већ и своја питања о њему. Ово је повезано са оним што сам говорио о Истини коју тражимо, којој доприносимо нашим малим снагама.

Главну улогу овде игра инстинкт, инстинкт Творца. Уметник ствара инстинктивно, он

не зна зашто управо у одређеном тренутку ради ово или оно, пише управо о томе, црта управо то. Тек касније он почиње да анализира проналазећи објашњења, размишља и долази до одговора који немају ништа заједничко са инстинктом, са инстинктивном потребом да се гради, ствара, да се самоизражава.

На неки начин, стваралаштво је изражавање духовног бића човековог – супротног физичком бићу; стваралаштво је доказ постојања тог духовног бића. У човековој делатности нема ничега толико неоснованог, бесциљног, толико самодовољног као што је стваралаштво. Ако би из људских делатности уклонили све оне које доносе добит, остала би само уметност.

Андреј Рубљев
филм Андреја Тарковског

ВЕСТИ ИЗ НАШЕ ЦРКВЕНО ШКОЛСКЕ ОПШТИНЕ

Клизање за децу у организацији ФГ Вук Караџић

У четвртак 26. децембра наше фолклорно друштво организовало је дружење за децу на локалном клизалишту. Ову прелепу манифестацију посетило је мноштво деце, а родитељи и учитељи су припремили послужење за све.

Бадње вече и Божић

Верни народ Ванкувера молитвено је прославио велики Господњи празник Рождества

Господњег. Прво је на Бадње вече служено велико повечерје, а у наставку се освештао бадњак који је подељен свим присутним верницима на сваку духовну радост и благослов. После делења бадњака свештеници су испред храма налагали бадњак на ватру, а након молитве наставило се дружење уз топле посне крофне и најмлађи су добили поклоне. Захваљујемо се нашој деци из Српске Школе Свети Сава и Фолклорне групе Вук Караџић на припреми бадњачића као и свим волонтерима. На Божић су служене две Литургије, једна у поноћ и друга ујутро у 10ч и на обе Литургије сабрао се велики број верника. После јутарње Литургије послужен је свечани ручак са чесницом.

Дочек Српске Нове Године

На сам дан дочека Нове године 13. јануара служена је вечерња служба у част и спомен Обрезања Господњег и Св. Василија Великог. По вечерњој

молитви уприличена је вечера после које је уследила прослава Нове године. Следећег дана је служена Литургија где смо се помолили за благословен почетак новог лета Господњег.

ЦШО Светог Саве прославила свога заштитника

Тродневна прослава почела је још у петак 27. јануара Св.

Литургијом, након које је пререзан славски колач и уприличено послуужење за све присутне.

Наредног дана (субота) увече, служена је вечерња служба са петохлебницом, након које је уследила вечера и свечана академија, са богатим програмом. Беседу о Св. Сави произнео је старешина о. Вук Милишић.

У недељу 33. по Духовима Литургијским сабирањем началствовао је о. Мирослав Дејанов уз саслуужење о. Вука М. и о. Марка Р.

Многобројном народу сабраном под сводом храма Светог Саве беседио је о. Мирослав.

На крају божанске службе пререзан је славски колач.

Овогодишњи кумови, породица Пуача предала је кумство

ANNUAL DANCE CONCERT

VUK KARADŽIĆ

vremeplov - timetravel

50

years

Saturday, May 13, 2023 at 5:00PM

Doors open at 4:30PM

Bell Performing Arts Centre

6250 144th Street, Surrey BC

**After-party to follow the concert
at Scottish Centre at 8886 Hudson St, Vancouver, BC V6P 4N2**

Tickets 604.836.6454

породици Лукић.

Уследио је свечани ручак и програм у коме су учествовале бројне дечије секције. Верни народ је поздравио о. Марко Радмановић.

Сала је била премала да прими све оне који су тога дана дошли да приме благослов нашег заступника пред престолом Оца небескога, Светога Саве.

Скупштина КСС

У недељу 05. фебруара после Св. Литургије одржана је годишња скупштина сестара. После читања извештаја о прошлогодишњем раду сестре су добиле огроман аплауз, а посебно председница Татјана Војновић која је већ неколико година на челу сестара. Она је заједно са сестрама изнела јако тежак пандемијски период, на томе смо јој од срца благодарни. На крају скупштине изабран је нови одбор сестара на челу са новоизабраном председницом гђом Жељком Ђукић.

Тамбурашко вече Ветерана

Након три године наши ветерани ФГ Вук Караџић су организовали забаву и дружење под називом ”Тамбурашко вече”. Ово дивно вече одржало се у суботу 18. фебруара и окупио је велики број посетиоца. Наши ветерани представљају један од стубова наше ЦШО и увек пуна срца и са љубављу помажу своју

Цркву. Ми смо им неизмерно благодарни на томе и молимо се да их Господ награди са сваким напредком и успехом.

Свети Трифун

Наша ФГ Вук Караџић је свог заштиника Св. Трифуна прославила у суботу 11. фебруара када је после вечерње службе уприличена славска трпеза и свечани програм. У препуној Црквеној сали свештеници о.Вук, о.Марко као и умировљени прота Мирослав благословили су славски колач и кољиво као и сву присутну децу, родитеље и учитеље за

добро здравље и сваки корисни напредак. Наше фолклорно друштво броји највећи број деце и полазника на читавом западу северно-америчког континента. Захвални смо прегаоцима ФГ на њиховој љубави према очувању наше свете традиције и обичаја. Фолклорна група се припрема за 50-и концерт који ће се одржати 13. маја 2023. и уједно позивају све да дођу и да их подрже на овом јубиларном концерту.

Задушнице

У припремној седмици пред почетак Великог поста, у суботу месопусну служена је Литургија и општи парастос за све наше упокојене. После

службе у Цркви свештеници су обишли локална гробља где су извршили мали помен и прелив.

Излет Српске Школе

Недељна Српска Школа "Свети Сава" организовала је излет у понедељак 20. фебруара на локалну планину "Seymour". Деца су уживала у зимским радостима: од санкања, грудвања итд, као и у посланицама које су припремили родитељи. Ово лепо дружење у нашој школи постало је традиционално и захваљујемо нашим учитељима на помоћи и организацији.

Годишња Епархијска Скупштина

Након три године одржала се Епархијска Скупштина у Нијагари од 24 до 25 фебруара, а на њој су донесене важне одлуке везано за живот и рад наше Епархије. Поред свих свештеника Епархије канадске учешће у раду су имали и делегати из сваке ЦШО-е, наши делегати овлаштени од УО били су Марко и Драгица Кесерић. Текст резолуције Епархијске скупштине можете прочитати на званичној страници наше Епархије <http://www.istocnik.ca/rezolucija2023>

Запис са путовања по Светој Гори

Поучно и лепо излагање пута по Светој Гори произнео је наш парохијанин г. Зоран Богдановић у петак 03. марта. Он је у току прошле године имао благослов да посети и проведе неколико дана у нашем манастиру Хиландару, а уједно да посети и неколицину других манастира по Светој Гори. У току излагања показао је своју пројекцију слика и кратко се осврнуо на историјат, живот и делатност Свете Горе са посебним освртом на манастир Хиландар.

Предавања и духовни разговори

Током Часног поста, тј. у првом делу поста који се назива Света Четрдесетница (првих 40 дана поста) у нашој Цркви је сваког петка служен Молебни канон Пресветој Богородици како за здравље и напредак наших

парохијана тако и за очување нашег народа на Косову и Метохији. У наставку су одржана предавања и духовни разговори, а предавачи су били о.Мирослав Д., о.Вук М. и о.Марко Р..

Прва недеља Часног Поста- Недеља Православља

У недељу 05. марта када се молитвено сећамо свих победа наше Цркве кроз историју са посебним освртом на победу над иконоборачком јереси. Ова недеља има посебан назив- Недеља Православља. Током Свете Литургије, после заамовне молитве уприличена је литија са иконама око храма. Литију су водили свештеници које су пратила деца, родитељи и сав верни народ. Црква је била премала да прими верника на овај значајни празник.

Промоција књиге Крајина у души

У недељу 12. марта после Литургије и ручка г. Николај Мишчевић одржао је промоција своје књиге "Крајина у души". Главна тема промоције јесте: "Свако ко је преживио страдање- доживио је љубав!".

Уређивање дворишта Цркве и сале

Током Васкршњег поста наши чланови УО и волонтери комплетно су уредили црквено двориште и окречили црквену салу. Овим смо освежили изглед наше цркве и тиме се на најлепши начин припремили за Празник над Празницима- Васкрс. Благодарни смо на

Чајанка- "Април у Београду"

Почетком априла одржана је лепа манифестација "Чајанка" која је постала традиционално окупљање наших госпођа под покровитељством КСС, са циљем дружења и помоћи нашој Цркви. Ове године као и претходних окупили су велики број учесница које је красио високи стил и лепота, а ми им благодаримо на свему што чине за своју Цркву.

Волонтерски програм за студенте

Црквено-школска скупштина Светог Саве жели да оснује црквени волонтерски програм који би водили студенти и у којем би средњошколци и студенти универзитета из наше заједнице могли да се укључе у волонтерски рад и служе нашој заједници. Програм ће организовати и водити сами студенти, уз подршку и помоћ и надзор наших црквених старешина и одраслих волонтера.

Сврха црквеног волонтерског програма је да младим људима пружи прилику да узрастају у својој вери, да развију лидерске вештине и остваре позитиван утицај у својој заједници. Кроз различите врсте волонтирања,

ученици ће моћи да претворе своју веру у дело, помогну нашој заједници, науче вредне лекције о тимском раду, одговорности, друштвеном раду и зараде волонтерске сате.

Црквени волонтерски програм који воде студенти може имати много различитих облика, у зависности од потреба и ресурса наше цркве и заједнице.

У Британској Колумбији средњошколци морају имати 30 сати волонтерског рада да би дипломирали, а наш програм црквеног волонтера би испунио ове услове пошто ће волонтерске активности бити одабране, унапред планиране и изведене ван школских часова.

Да би се обезбедио успех црквеног волонтерског програма који воде студенти, важно је имати снажно вођство и организацију. Тражимо групу од 4 студента који ће преузети пројекат развоја студентског волонтерског програма за наш храм Светог Саве и српску заједницу у провинцији Британска Колумбија.

Драги студенти са радошћу очекујемо ваше придруживање овом студентском волонтерском програму.

ПОСЛЕДИЦЕ ГРЕХА ОСТАЈУ

Епископ браничевски Хризостом

Кад сам једном био у манастиру Витовници код Петровца пришла ми је нека девојка – удавача и умолила за савет да ли би било паметно да се уда за једнога младића чија је мајка убила своју свекрву и још се налази на робији?

„Бојим се – додала је та девојка – да мајчин грех не падне на нас и на нашу децу“.

Одговорио сам јој: „Паметније је да сачекаш коју другу прилику“.

Нисам у том тренутку толико мислио на отплаћивање мајчиног греха, колико на опасност да се уђе у породицу у којој су чланови склони да се међусобно убијају. Али, имала је право и та девојка са свога становишта, и њена је бојазан такође била оправдана. Јер велики грех има у себи нешто тајанствено, нешто заразно, нешто што понекад прелази, особито на потомство, као наследна заразна болест. То је од памтивека свеопште народно искуство.

Сећам се: још док сам био млад јеромонах у манастиру Раваници, дошла је била тамо нека жена чак из околине Сталаћа и довела свога тешко болесног сина да му у манастиру читамо „проштену молитву“. Та нам је жена тада испричала:

Када сам се удала за свога мужа, затекла сам код њега у кући једно слабашно детенце из његовог ранијег брака. Од првих дана нисам волела то пасторче. Тешко сам се мирила с мишљу да ће оно некада делити имање с мојом децом. Нисам га људски неговала и било је више гладно него сито, те је тако од слабости, онако малецно, и умрло. А сада се, ево, тешко разболео мој син, па сам се сетила тог свог малог пасторчета и мога великог греха према њему.

Помозите ми, ако можете!

Једног пак јутра сачекао ме је у нашој пожаревачкој црквеној порти неки човек и умолио за одобрење да се опева гроб неке девојке која се пре више година бацила под воз и тако извршила самоубиство. Упитао сам га: зашто тако касно тражи да се то опело изврши, и какав му је род та девојка била? Одговорио ми је:

„Није ми, оче, била никакав род. Била је само вереница мога сина, али смо ми били против тога да је он узме, јер је девојка помало храмала, и било нас је срамота да имамо сакату снају. Кад ју је мој син – по нашем наговору – напустио, она се бацила под воз... А сада је душевно оболела моја кћи – девојка. Била је неко време у душевној болници, лечена је и дошла кући, али јој се болест често обнавља. Па мислим нешто:

Манастир Раваница

можда ће мојој кћери бити лакше кад се опева неопојани гроб оне девојке, која се нашом кривицом убила, и кад се њена очајна душа буде једном смирила“...

Прошла ме је свог нека језа: дошао човек да моли да се опева гроб туђе кћерке да би његовој кћери било лакше! Страшно је, браћо и сестре, кад се на некога спусти тешка рука те тајанствене и неумитне Правде Божије.

Не може се живети против закона Божијег, па да се очекује срећа, и спокојство и задовољство. Ако се извесна удобност тим путем и нађе, нестална је и кратког века. На дну грешникове и најслађе чаше налази се увек горчина и отров. Нема већих мука, него кад човека мучи савест, нема веће страхоте, него не смети остати сам

са собом и загледати у своју празну и изгубљену душу.

Ко од вас не зна бар за један случај како се страшно свети проливена крв?

Ко не зна како страшно пролазе они који се криво закуну, који невиног оклеветају, који светињу оскрнавe, који кума и родитеља увреде, који свој пород убијају, који туђе бракове и куће растурају? На наше очи затиру се куће тих грешника...

А ако се на наше очи свете велики греси, свете се исто тако и они које ми сматрамо малим, зато нека нас Бог и од њих сачува. Јер је написано у Светом Писму: „Страшно је упасти у руке Бога животога“ (Јевр. 10, 31). Зато нека и даље греше грешници, нека хуле безаконици, нека се смеју

нама који идемо Божјим путем. Можемо их само дубоко жалити. Нека они привремено и благују – не дао нам Бог да пођемо њиховим трагом, јер су на клизавом путу постављени.

Зато ћемо се ми и даље гласу срца и савести покоравати, греха се бојати, Богу служити, Њему своја дела посветити, у Њега се уздати, Њему увек говорити:

„Ти си уздање срдаца наших, и наше уточиште до века!“ Јер срце нам наше сведочи да нам

и тонути у грех. Јер грешан човек, браћо и сестре, је – по правилу – несрећан човек.

У Светом Писму Божјем стоји записано:

„Ако држиш заповести Господа Бога својега, доћи ће на тебе сви благослови... Благословен ћеш бити у дому, и благословен ћеш бити у пољу... Господ ће послати благослов да буде с тобом и у свему оном за што се прихватиш руком својом“ (V Мојс. 28).

Тај благослов Божји нека сиће

„Ако држиш заповести Господа Бога својега, доћи ће на тебе сви благослови... Благословен ћеш бити у дому, и благословен ћеш бити у пољу... Господ ће послати благослов да буде с тобом и у свему оном за што се прихватиш руком својом“ (V Мојс. 28)

је добро кад се волимо и да нам је тешко кад се мрзимо. Да смо радосни кад учинимо добро и да нас се људи грозје кад учинимо зло. Срце нам наше говори да није лепо да чинимо другима оно што не бисмо волели да други чине нама. Срце нам наше говори да је боље и пострадали на правди, него живети са жигом срамоте на челу. Срце нам наше говори да је боље ићи Божјим путем, праведним путем, макар и патили на њему, него правити савез са злом, запетљавати се у лажи и преваре

и на све вас који сте данас дошли у овај свети храм! У цркву ходили, Богу се молили, живе спомињали, а мртвима спомен чинили. Бога се бојали, људима се не омразили, образ светао вазда носили и душе своје не огрешили. Избавио вас Христос Спаситељ сваке муке и душманске руке! Вазда имали, потребитим давали, а Бог вам узвраћао срећом, и берићетом и напретком. Здрави и срећни били и ви и сви ваши мили и драги. У добру, у слози и у љубави пребивали од сада па довека!

НЕОБИЧНЕ ПРАВОСЛАВНЕ ИКОНЕ

Да ли сте икада видели икону светитеља са псећом главом? Или црног Христа?

Светлосликана икона Богородице

Богородица са хлебом у рукама. Ова необична икона је веома поштована на Светој Гори у манастиру Св. Пантелејмона.

Историја појаве Светлописане иконе Богородице је следећа. Почетком 20. века, атонски монаси манастира Св. Пантелејмона одлучили су да престану да деле хлеб сиромашнима. Последњег дана дељења хлеба снимљена је фотографија на којој се чудесно појавила тужна Богородица, а одоздо пламен (манастир је, заиста, убрзо делимично изгорео). Монаси су после овога Богородичиног јављања променили мишљење.

А ево и саме слике Атоса:

Икона Светог Христофора

Овај свети мученик је живео у 3. веку. Свети Христифор је од рођења био веома леп и, да би избегао искушења од жена, тражио је од Бога да унакази његов изглед. Стога је на неким иконама приказан са главом пса.

Ово симболизује не само ружан изглед који је добио, већ и чињеницу да је дошао из паганских дивљих племена са најгрубљим ниским моралом.

Веома необична и можда контроверзна иконографија.

Икона Светог Мојсија Мурина

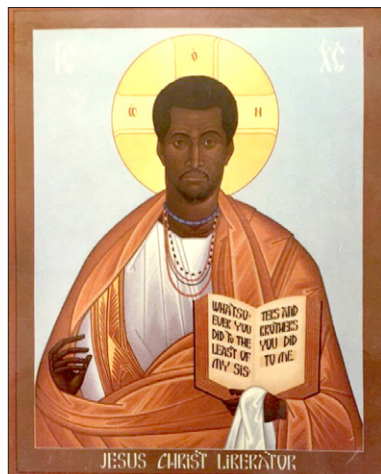
Једна од ретких икона која приказује тамнопутог светитеља.

Монах Мојсије Мурин живео је у 6. – 5. веку и по пореклу је био Етиопљанин.

Црни Спаситељ

Ово је релативно честа појава када се у етничким православним традицијама Исус Христос или Богородица приказују као тамнопути.

На пример, на неким афричким иконама Спаситељ је тамнопут. Или, рецимо, у јапанским храмовима можете пронаћи иконе са свецима који имају косе очи.

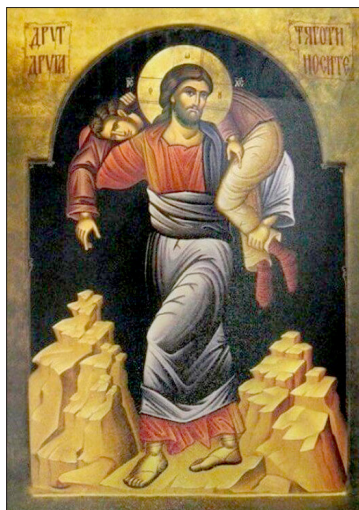
Икона кинеских новомученика

Слика светих мученика Кине, убијених током „Боксерске побуне“ 1900. године.

Икона Спаситеља „Носите бремена једни другима“

Исус Христос носи на раменима човека. Ова ретка слика симболизује редове из Светог писма. Тачније, из шестих глава Посланице апостола Павла Галатима: „Носите бремена једни другима и тако испуните закон Христов.“

Икона Спаситеља „Пастир добри“

Још једна ретка и необична икона Исуса Христа. Симболизује слику „Пастира доброг, који живот свој полаже за овце“, који се налази у Јеванђељу у односу на Спаситеља. (Јеванђеље по Јовану, глава 10, стих 11)

Икона „Труд Свете породице“

Ова ретка слика Спаситеља у детињству. Помаже мајци Марији и оцу Јосифу у домаћинству – столарским пословима.

Икона Богородице и Спаситеља из Грузије

Још један пример колико иконографија може бити различита у зависности од националне традиције.

Свети Спиридон Тримифунтски и јагње

Ово је веома ретка слика Спиридона Тримифунтског – једног од најпоштованијих светаца у Грчкој и целом православном свету.

Можда животиње симболизују утеху коју духовна деца налазе у молитвама и саветима свог пастира.

Древна руска икона

Веома необична и ретка икона. Нажалост, не знамо његово име. Приказује Спаситеља на врху. У центру иконе је сунце. У доњем десном углу – вероватно пакао.

Икона „Праведник у рукама Божијим“

Такође је прилично ретка слика на иконама. Душа праведника је у рукама Божијим.

Понекад је Рука Божија, која држи праведнике, приказана у саставу других – већих – икона. На пример, икона Страшног суда.

Васкршње радости

*Драгана К. Лекић, координатор и
учитељица у српској школи Свети Сава*

Свака школска година носи велику одговорност у грађењу путева којима ће ићи садашње генерације, али је још већа одговорност градити темељ за будуће генерације. Задатак је тежак, захтеван, изазован, али изнад свега леп и за узврат даје осећај унутрашњег мира у сазнању да смо заједно допринели да наши најмлађи увек осете радост у срцима при доласку у српску школу

и нашу цркву. На Лазареву суботу (Врбца) у сусрет Ускрсу приредили смо дивно дружење за најмлађе, али и за родитеље. Након службе и литије, деца и родитељи су наставили дружење у свечаној сали наше цркве. Организоване су активности са два такмичарска полигона, кутак за најмлађе, музичке столице, веома садржани уметничко-кретивне активности и замак за скакање. Много је радости било тога дана у нашој зајдници на овај леп дечији празник. Пресрећна

деча лица, много енергије и креативности на једном месту. Најлепша увертира пре Велике недеље, у сусрет Васкрсу.

Захваљујемо управи, учитељима, волнтерима и донаторима који су подржали и приредили овај леп догађај који код многих изазвао топла осећања љубави и среће, а то

управо најважније што желимо да развијемо код садашњих генерација и оставимо за неке будуће.

Нека вам буду срећни и благословени предстојећи Ускршњи празници и да се што чешће дружимо у оваквим приликама, али и сваке недеље у српској школи Свети Сава.

PASHA 2023

“THAT I MAY KNOW HIM AND THE POWER OF HIS RESURRECTION AND THE FELLOWSHIP OF HIS SUFFERINGS, BEING CONFORMED TO HIS DEATH, IF, BY ANY MEANS, I MAY ATTAIN TO THE RESURRECTION FROM THE DEAD.” (PHIL. 3: 10-11)

This is what the Holy Apostle Paul writes to his spiritual children in Philippi, and through them to all subsequent generations until the end of the world and age. And how is Christ best known? Through His Resurrection. Because He thereby showed us the eternal meaning of our life. In order to fully know or experience Him, we need to be participants in His sufferings, starting with the Holy Sacrament of Baptism. If anyone passed that way of Christ, it was the Holy Apostle Paul. And he knew the power of His Resurrection before Damascus. And then in a strange healing from physical blindness, and in the Holy Sacrament of Baptism from spiritual blindness. And what can we say about the knowledge of the power of resurrection while he stayed in the Arabian desert for three years. And he knew more and more about Christ and His Resurrection through the miracles that the Lord performed through him (Acts 19: 12). And when he summed it all up, he could truly say: “And it is no longer I who live, but the (resurrected) Christ lives in me” (Gal. 2: 20). And he did not brag about it, but on the contrary calmly said: “If I must boast, I will boast in the things which concern my infirmity” (II Cor.

11: 30). Therefore, the center of his preaching is the Risen Christ (Cor. 15: 14). And throughout his life he preached that Christ the Lord was truly resurrected.

Well, the grace of God brought us to this “Holiday of all holidays”, as the prayer of the Church says, giving us one more opportunity to reach and worship His Holy Resurrection, saying the words: Christ is risen! Truly He is risen! which express the foundation of our teaching, which is based on three things: “Christ, Resurrection, Truth”. The Savior Himself said: “I am the way, the truth and the life. No one comes to the Father except through Me” (Jn. 14: 6). They are aware of the presence of God in the world, through the fullness of life that He gives to everyone, opening the spiritual heaven and the way to eternity. It also assures the establishment of a real community of man with God and his neighbors, through the sacrifice of the Savior who defeats death. In this sense, St. Cyril of Alexandria says: “The Lord Jesus Christ, having bound the unclean spirits and shedding His blood for us and thus stopping death and decay, makes us His own, as those who no longer live our own lives, but His.” That’s

why these words went beyond the porch of the church and went into the universe, replacing even the Paschal intermission with a simple greeting, the loudest Christian motto that creates a community among people in the spirit of the resurrected Christ, that is, true life under the sign of eternity. The greeting: Christ is risen! and the response greeting: Truly He is risen! became a sign of recognition and strengthening of those who have the same faith in the resurrected Christ. The icon of the Resurrection, with the angelic witness and the witness of the guards of the tomb or the representation of the Savior's descent into hades, for the sake of liberation from the centuries of being held, correspond to the songs of the paschal service, glorifying God the conqueror of death, such as these: "Thou didst descend to the depths of the earth, O Christ and you broke the everlasting chains, which held death's captives; and on the third day, like Jonah from the whale, you rose from the grave". Or: "Having fallen asleep in your body as a dead King and Lord, raising Adam from decay and killing death, You rose again on the third day; Pascha unblemished, salvation to the world".

The foundation of our Orthodox faith is the Resurrection of Christ.

Troparion: "Christ is risen from the dead, trampling down death by death and upon those in the tombs bestowing life!", observing the significance of the holiday, briefly summarizes all our teaching about the Savior's person and work, or all that God through His Son has done for us humans. That is, when we say: Christ rose from the dead, we

understand that the Savior fulfilled His greatest miracle on His own person as a true God and a true man, that is, a true God-man.

But, in order to fully understand the truth about Christ, we must return to the words of the Holy Apostle Paul, that the Son of God accepted, out of obedience to His Father, humiliation, suffering and crucifixion for our sake (Phil. 2: 6-8). Only the true received human nature of the Son of God as the Son of Man could die, and only in perfect union with the divine nature could it be resurrected. Only with the price of the sacrifice of a sinless man, at the same time an unsuffering God, can salvation be obtained for all the dead, spiritual or physical. His Resurrection is the pledge of universal resurrection. And the Paschal greeting imposed itself so much on the Christian consciousness that, by analogy, it partially spread to other holidays, with natural adaptations, such as: "Christ has Ascended!" and "Christ is Born!", "Christ (God) has Appeared!" This greeting speaks of our greatest desire, which is to unite with the resurrected Christ in His Kingdom.

Let us be aware, dear brothers and sisters, and especially you who suffer in our Kosovo and Metohija, that the resurrected Lord Jesus Christ is our only hope, our light, our life, our Salvation. I will cite an event that happened last century in a country where Orthodoxy was persecuted. Namely, in a place with beautiful Christian traditions, in a municipality, a conference was held against outdated religions. The speaker was so pleased with his talent that he felt he should open

a discussion on the subject, that is, atheism. A younger priest, very modest and shy, also applied. His attention was drawn to the reserved time for the answer, to which he said: "I will be very short." And he immediately addressed those present with the words: "Brothers and sisters, Christ is risen!" The whole assembly answered in unison: "Truly He is risen!" To that, the priest concluded: "I have nothing to add." The case is characteristic, because all the faith of the Eastern Orthodox Church is summed up in these words full of conviction in the greeting for Holy Pascha.

Dear brothers and sisters,

In order to fully experience the joy of Christ's resurrection, we must make an effort to suffer with Him, as St. John of Damascus wonderfully said: "Christ is on the cross - let us rise together (with Him on the cross), and become partakers of suffering, so that we may also be of His glory (resurrection). Christ among the dead - let us die to sin, so that we may live for justice (righteousness). Christ wraps himself in shrouds and clean mantles - let's free ourselves from the chains of sin and clothe ourselves in divine light. Christ is in the new tomb - let us cleanse ourselves of the old leaven, and become a new dough, so that it will be Christ's dwelling place. Christ is in Hades - let's go down to the high-creating humility, so that we can be resurrected (with Him); and let us exalt ourselves, and glorify ourselves, constantly looking at God, and being looked at by Him....Get up - sleeping Adam, and rise from the dead, because Christ-Resurrection has appeared!

Let us pray to the resurrected Lord for our long-suffering people in Kosovo and Metohija. May He receive their fervent and weeping prayers, so that they too may welcome Christ's Pascha with joy. May they be protected from visible and invisible enemies. May the Lord protect our martyred people and our sanctuaries, through the prayers of our holy ancestors. It is our holy land. The sanctuaries are ours and no one else's. They belong to us and are not for sale. The shrines are priceless. And we have not one shrine in Kosovo and Metohija, but hundreds and hundreds. Our holy emperors, kings, prefects, despots and magnates raised them for their souls, not only for their time, but for centuries and eternity. And most importantly, we should take care of our souls as well as the souls of our brothers and sisters. Because according to the words of Christ, one soul is more valuable than the whole world, let alone thousands and millions of souls!

Let's pray for higher peace and salvation for our suffering Orthodox race: in Russia, Ukraine and Syria, as well as for all those who suffer. May we all welcome His glorious Resurrection with joy, greeting as brothers even those who hate us:

**CHRIST IS RISEN!
TRULY HE IS RISEN!**

Your intercessor before the Risen
Lord and Savior Jesus Christ
BISHOP OF CANADA

+ Митрополит

THE JOY OF THE KINGDOM

An excerpt from Father Alexander Schmemmann's lecture "Liturgy and Eschatology," delivered at Oxford on May 25, 1982

We cannot answer the world's problems by adopting towards them an attitude either of surrender or of escape. We can answer the world's problems only by changing those problems, by understanding them in a different perspective. What is required is a return on our part to that source of energy, in the deepest sense of the word, which the Church possessed when it was conquering the world. What the Church brought into the world was not certain ideas applicable simply to human needs, but first of all the truth, the righteousness, the joy of the Kingdom of God.

The joy of the Kingdom: it always worries me that, in the multi-volume systems of dogmatic theology that we have inherited, almost every term is explained and discussed except the one word with which the Christian Gospel opens and closes. "For behold, I bring you tidings of great joy" (Luke 2:10) - so the Gospel begins, with the message of the angels. "And they worshiped Him and returned to Jerusalem with great joy" (Luke 24:52) - so the Gospel ends. There is in fact no theological definition of joy. For we cannot define that sense of joy which no one can take away from us, and at this point all definitions are silent. Yet only if this experience of the joy of the

Kingdom in all its fullness is again placed at the centre of theology, does it become possible for theology to deal once more with creation in its true cosmic dimensions, with the historic reality of the fight between the Kingdom of God and the kingdom of the prince of this world, and finally with redemption as the plenitude, the victory and the presence of God, who becomes all in all things.

What is needed is not more liturgical piety. On the contrary, one of the greatest enemies of the Liturgy is liturgical piety. The Liturgy is not to be treated as an aesthetic experience or a therapeutic exercise. Its unique function is to reveal to us the Kingdom of God. This is what we commemorate eternally. The remembrance, that anamnesis of the Kingdom, is the source of everything else in the Church. It is this that theology strives to bring to the world. And it comes even to a "post-Christian" world as the gift of healing, of redemption and of joy.

THE LORD'S PASCHA

Metropolitan Joseph of Proikonesos

Shortly before midnight on Holy Saturday, church bells invite the faithful to take part in the flood of light and joy of the Resurrection of Christ from the dead. At the end of the Small Panyhida, the Bishop or Priest will light his candle from the vigil lamp of the Sanctuary and will invite the light – formed children of the Church to receive light with these words: “Come receive light from the light, which is never overtaken by night, and glorify Christ, who has risen from the dead”. Then taper by taper and candle by candle the people give and take holy light, and the

death, granting light, joy, life and resurrection to suffering mankind.

And this sea of lit Easter candles, which is blown about by the spring night breeze, is the reply of the believers to the nonsense and empty words of disbelief and agnosticism, the answer to the wretchedness of doubt and of atheism....

The Gospel reading from the Gospel according to Mark (16:1-8) – the 2nd “Eothinon” Gospel – is the scriptural pronouncement that Jesus the Nazarene, the Crucified, “has arisen, He is not here”, in the strangers grave that is, which had given Him hospitality. This trumpet blast of the rising of Christ from

“This holy and great Lord’s day of Pascha we celebrate the actual life – bearing resurrection of our Lord, and God, and Saviour Jesus Christ.”

darkness of night is flooded by light, and everything calms down, and everyone’s soul becomes peaceful and their hearts beat with divine hope.

Darkness has no duration; No it can not have any duration!... NO! .. Death cannot and is not permanent! ... The Light from Light, the true God, whom we saw earlier powerless on the Cross, and dead with his arms crossed, and immobile, being buried by Joseph of Arimathea in his own grave, after having enlightened with His presence the Storehouses of Hades and after “He went and preached to the spirits in prison” (1 Peter 3:19), He prevailed over

the dead is given wing by the bright and joyful plagal first tone of our Byzantine music, and is announced to all the worlds visible and invisible: Christ is risen from the dead, by death He has trampled on death, and to those in the tombs He has granted life” ... The night hears it and celebrates. The trees hear it and “clap their branches” ... The “night-flowers” and the “holy –vine” (aromatic flowering plants) hear it and pour out their aroma from joy..

The “Paschalia” flower hears it, and decorates itself with all its beauty... The wind hears it, and whistles it on land and on the sea...

It is caught by the waves and is babbled to those whom they have enclosed in their wet embrace from centuries ago... It is caught by the whale which swallowed Jonah at one time, its whole being is shaken, and it rejoices that the "sign" has now become reality, and is proud that its word to the other whales and to "all the creatures that move in water" has come true in such a festive way. It is heard by the stars, and they polish their silver...

The moon the footstool of the Theotokos, hears it, smiles, and shines brighter... The animals hear it and jump around with joy...

It is taken by the bell-towers and they ring joyfully. The whole creation takes it and announces it everywhere, even right down to the nethermost regions, to the naked bones, the flesh that wasted away in expectation, to the souls that rest expecting and awaiting the rising of the dead ...

After "Christ is risen" the hymn of joy, has been chanted again and again, an old custom has it that the door of the church be closed, and the dialogue, used during the consecration of the church, starts up:

"Open your gates you princes, and be lifted you eternal gates, and the King of Glory shall enter.

Who is this King of Glory?

The Lord strong and mighty, the Lord mighty in battle. Open your gates you princes..." (Psalm 23, Septuagint).

And at the end, at the third question, together with the reply "The Lord of might. He is the King of Glory!", the door is kicked wide open by the Bishop or Priest, who enters the Holy Temple with

grandeur, chanting, in the joyful first Tone the most sweet "Canon" of the Resurrection, a composition of St John Damascene: "This is the day of Resurrection, let us be radiant O people, it is Pascha the Lord's Paschal...".

There is no sweeter, gracious, brighter, enjoyable festive or melodious hymn of the Orthodox Church than this "Canon". where the Theology of two chief Fathers, Saint Gregory the Theologian and Saint John Damascene is interwoven. St. John Damascene was the one who also composed the stanzas to it, "Now everything is filled with light, heaven and earth and the nether regions".

"Yesterday I was buried with you. O Christ, I will rise with you today with your resurrection".

"We celebrate the mortification of Death and the degradation of Hades, we celebrate another life, the first and eternal one, and jumping for joy we praise the cause, the only blessed one of the fathers, the most glorified God".

"As something holy and all-celebrated is this salvatory night and dawn...".

"This chosen and holy day, the one after the Sabbath, the royal and sovereign one, is the celebration of celebrations, and festival of festivals...".

"O Christ, the great and most holy Pascha; O wisdom and Word and power of God, grant us that we may most clearly participate in the never-ending day of your Kingdom...".

And in between the stanzas of the Canon is chanted "Christ is risen!" and again "Christ is risen!", and again many times "Christ is risen!"

So that the ear can satiate itself, that the soul burnt out by the furnace of the Cross of Great Friday can cool down and refresh itself, so that the redeeming message can saturate all the cells of the body, the joints, the kidneys, the heart...

At the chanting of the Praises (Ainoi) the veneration takes place; the veneration of the Gospel Book, which always is the image of the Risen Christ “in paper and ink”, and we exchange with the Priest the all-joyful greeting – Christ is risen! Truly He is risen! kissing his right hand. This is our meeting with the Risen Lord. As He was met by the Myrrh-bearing women and the Apostles and their souls rejoiced, so we see Him in the all-holy Book of His word. We kiss His immaculate feet and hear with the ears of our soul, coming from His holy mouth the word “Rejoice!” and our soul fills with happiness and joy, because the “Rejoice!” from the mouth of Christ is not a simple greeting, but a direct transmission of divine joy and well-being.

To the Praises of the first Tone are added the Stichera of Easter: “A sacred Pascha has been shown to us today; A new Pascha, a holy Pascha, a mystic Pascha, an all venerable Pascha, Pascha which is Christ the Redeemer. a spotless Pascha, a great Paschal”, which brings directly to mind St Gregory the Theologian, “But O Great and holy Pascha and cleanser of all the world, for I converse with you as with a living soul; O Word of God, Light, Life, and Wisdom and Power; I rejoice in all your names” (Homily of Easter).

Yes! Yes! The Pascha of the believers, our Pascha, is not a feast.

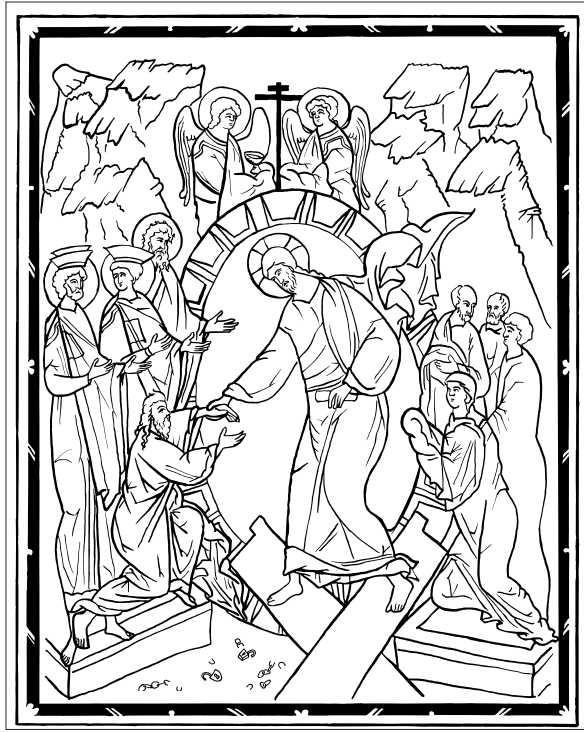
It is a person. It is Christ Himself; the Word of God, the true Light, Life itself: the all-powerful Strength and Wisdom of God which created the world. He passed us over, not again through a Red Sea dryshod, chased by the Egyptians, but chased by the noetic Pharaoh, the devil, He passed us from the salty sea of sin and from the abyss of death, to the joy of forgiveness and communication with God, to the life of blessedness and eternity. He “passed us” from the dry land of our exile, to the bedewed heavenly nation, to the gladness of the firstborn... Glory to God!

The same holy Father of the Church is brought to our memory by the superb and most joyful of hymns, the Doxasticon of the Praises: “It is the day of Resurrection, let us be bright for the Festival and embrace each other; here is the exhortation for the brotherly Pascha kiss of love. Let us say brethren to those who hate us, let us forgive all things for the Resurrection and thus let us cry, Christ is risen from the dead...” Where almost word by word, are repeated the words with which St. Gregory started his famous Homily -To the Holy Pascha and to lateness”.

And after the Praises and the Kiss (which in older times was a Kiss by everyone among themselves, a holy Kiss, according to the exhortation of the Doxasticon as we already said), the senior cleric reads the famous Catechetical homily of St John Chrysostom (today it is the custom, unfortunately not according to proper order, for it to be read at the end of the Divine Liturgy): “If anyone is pious and God-loving, let him enjoy this good and bright festival...”

The golden mouth of the Church, St. John Chrysostom, calls the pious and God-loving people, the grateful Servants of God, the honourable workers of the divine will, but also all those, who, even at the last moment moved by a sense of honour, would like to approach, to enter into the light-filled joy of the Resurrection and to enjoy of the “banquet of faith”. “Let no one grieve at his poverty, for the universal Kingdom has been revealed. Let no one lament their transgressions, for forgiveness has dawned from the grave. Let no one tear death, for the Saviour’s death has freed us”. In these phrases is condensed all the meaning which the Resurrection of Christ has for us people. Forgiveness of sins at one end, and freedom from the power of death, eternal life that is, at the other end. Now then “death where is your sting?” Where is your poisonous sting with which you stung, poisoned and Killed humans? “Hades where is your victory?” Hades where are your victories over humans, which you boasted, that no one would escape? “Christ is risen, and you are overthrown. Christ is risen, and demons have fallen. Christ is risen, and Angels rejoice. Christ is risen and life goes on. Christ is risen and there are no dead in the tombs”! Because Christ arose from the dead, became the beginning, the offering, the

ransom of the dead! To Him belongs glory and dominion to the ages of ages.

Which Christian heart has never been moved on hearing these words? Which soul-strings have not vibrated? A heart must be of stone because of apathy so as to remain unmoved, not to soften, not to feel compunction, not to feel the vibrations of Grace upon hearing these all-sweet, most pleasurable, God-inspired words of the divine Chrysostom!

At the Resurrection Liturgy (always Chrysostom’s) instead of the Trisagion (Holy God, Holy Mighty, etc) we chant “Those of you baptised in Christ, have been vested with Christ. Alleluia”, because in the early Church, the Catechumens were baptised on Great Saturday, who

newly -lightened now, entered the church at this time in procession, dressed in all-white and holding lit candles in their hands, so as to take part, with all rights of worship, in the Liturgy of the Faithful.

In the late morning or the afternoon of the Sunday of Pascha we celebrate with all formality the Vespers of Love, during which it is customary to read the Gospel reading (the 9th Eothinon, without the last paragraph) in many languages, so that the salvatory message of Christ's Resurrection can be understood by more people, so that they can also accept it and enjoy salvation in Christ.

The week of Pascha (Renewal or New Week) is considered, in a way, as one day with the actual day of Paschal. The resurrectional Divine Liturgy is celebrated every day in identical fashion to the Sunday of Resurrection with the same exact festive order.

Vespers is also celebrated identically with the vespers of Love (except the Gospel reading), with the clergy wearing "the whole set" of their vestments. The late Metropolitan of Ierapetra and Siteia, of blessed memory, Philotheos (+ 1993) wanting to stress this unity of the seven days in the Renewal Week and established that at the Synaxarion, the memorandum, "On the holy and Great Sunday of Pascha, we celebrate the life-bearing resurrection of our Lord and God and Saviour Jesus Christ..." be read every day until and including Saturday.

In the blessed countryside of Greece, the priests have the custom of liturgising every day during Renewal Week in every one of the country chapels attached to their

Parish, so that the victory song of the Resurrection can be heard further out from the town. And many are they that go out to the countryside for those Resurrectional Liturgies. They remind us of Papadiamantis, combining the joy of Paschal worship with the joy of nature in Spring. On the Holy Mountain (Mt. Athos) the monks celebrate litanies from the monasteries to various "Kathismata" and in the gardens, where we usually find a small chapel and where an Agiasmos is celebrated. This brings the joy of the Resurrection to the plants and trees, which supply various fruits throughout the year for the monks' austere table.

The novice monks learn the art of bell ringing during Renewal Week. It is a great pleasure to hear the bells pealing joyfully every day, all day, throughout Mt. Athos. Even the elderly Fathers sometimes during the Services, exit the church, take up hand-held wooden semantra and walk around the church hitting them rhythmically, so as to emphasise their enthusiasm about the definite and irrevocable condemnation of death, for the ever mortification of Hades, and for the eternal victory of Life...

"Jesus having risen from the grave, has given us eternal life and great mercy".

DO NOT RESENT DO NOT REACT KEEP INNER STILLNESS

Metropolitan Jonah

When I was in seminary I had the great blessing of becoming the spiritual son of a Greek bishop, Bishop Kallistos of Xelon. He ended his life as the bishop of Denver of the Greek Archdiocese. It was he who taught me the Jesus Prayer. The whole spiritual vision of Bishop Kallistos had three very simple points. Do not resent. Do not react. Keep inner stillness.

These three spiritual principles, or disciplines, are really a summation of the *Philokalia*, the collection of Orthodox Christian spiritual wisdom. And they are disciplines every single one of us can practice, no matter where we are in life – whether we’re in the monastery or in school; whether we’re housewives or retired; whether we’ve got a job or we’ve got little kids to run after. If we can hold on to and exercise these three principles, we will be able to go deeper and deeper in our spiritual life.

Do Not Resent

When we look at all the inner clutter that is in our lives, hearts and souls, what do we find? We find resentments. We find remembrance of wrongs. We find self-justifications. We find these in ourselves because of pride. It is pride that makes us hold on

to our justifications for our continued anger against other people. And it is hurt pride, or vainglory, which feeds our envy and jealousy. Envy and jealousy lead to resentment.

Resentfulness leads to a host of problems. The more resentful we are of other people, the more depressed we become. And the more we are consumed with the desire to have what they have, which is avarice. Often we’ll then engage in the addictive use of the substance of the material world – whether it’s food or alcohol or drugs or sex or some other thing – to medicate ourselves into forgetfulness and to distract ourselves from our resentments.

One of the most valuable and important things that we can thus do is look at all of the resentments that we have. And one of the best ways of accomplishing this is to make a life confession. And not just once, before we’re baptized or chrismated. In the course of our spiritual life we may make several, in order to really dig in to our past and look at these resentments that we bear against other people. This will enable us to do the difficult work that it takes to overcome these resentments through forgiveness.

What does forgiveness mean? Forgiveness does not mean excusing or justifying the actions of somebody. For example, saying “Oh, he abused

me but that's O.K., that's just his nature," or "I deserved it." No, if somebody abused you that was a sin against you. But when we hold resentments, when we hold anger and bitterness within ourselves against those who have abused us in some way, we take their abuse and we continue it against ourselves. We have to stop that cycle. Most likely that person has long gone and long forgotten us, forgotten that we even existed. But maybe not. Maybe it was a parent or someone else close, which makes the resentment all the more bitter. But for the sake of our own soul and for the sake of our own peace, we need to forgive. We should not justify the action, but we should overlook the action and see that there's a person there who is struggling with sin. We should see that the person we have resented, the person we need to forgive, is no different than we are, that they sin just like we do and we sin just like they do.

Of course, it helps if the person whom we resent, the person who offended us or abused us in some way, asks forgiveness of us. But we can't wait for this. And we can't hold on to our resentments even after outwardly saying we've forgiven. Think of the Lord's Prayer: "Forgive us our trespasses as we forgive those who trespass against us." If we don't forgive, we can't even pray the Lord's Prayer without condemning ourselves. It's not that God condemns us. We condemn ourselves by refusing to forgive. We will never have peace if we don't forgive, only resentment. It is one of the hardest things to do, and our culture does not understand it. It is to look at the person we need to forgive, and to love them – despite how they may have sinned against us. Their sin is their sin, and they have to

deal with it themselves. But we sin in our reaction against their sin.

Do Not React

So this first spiritual principle – do not resent – leads to the second. We must learn to not react. This is just a corollary of "turn the other cheek." When somebody says something hurtful, or somebody does something hurtful, what is it that's being hurt? It's our ego. Nobody can truly hurt us. They might cause some physical pain, or emotional pain. They might even kill our body. But nobody can hurt our true selves. We have to take responsibility for our own reactions. Then we can control our reactions.

There are a number of different levels to this principle. On the most blatant level, if someone hits you don't hit them back. Turn the other cheek – that's the Lord's teaching. Now, this is hard enough. But there is a deeper level still. Because if somebody hits you, and you don't hit them back – but you resent them, and you bear anger and hatred and bitterness against them, you've still lost. You have still sinned. You have still broken your relationship with God, because you bear that anger in your heart.

One of the things which is so difficult to come to terms with is the reality that when we bear anger and resentment and bitterness in our hearts, we erect barriers to God's grace within ourselves. It's not that God stops giving us His grace. It's that we say, "No. I don't want it." What is His grace? It is His love, His mercy, His compassion, His activity in our lives. The holy Fathers tell us that each and every human person who has ever been born on this earth bears the image of God undistorted

within themselves. In our Tradition there is no such thing as fallen nature. There are fallen persons, but not fallen nature. The implication of this truth is that we have no excuses for our sins. We are responsible for our sins, for the choices we make. We are responsible for our actions, and our reactions. “The devil made me do it” is no excuse, because the devil has no more power over us than we give him. This is hard to accept, because it is

watchfulness needs to be focused on God. We need to maintain the conscious awareness of God’s presence. If we can maintain the conscious awareness of His presence, our thoughts will have no power over us. We can, to paraphrase St. Benedict, dash our thoughts against the presence of God. This is a very ancient patristic teaching. We focus our attention on the remembrance of God. If we can do that, we will bring

really convenient to blame the devil. It is also really convenient to blame the other person, or our past. But, it is also a lie. Our choices are our own.

On an even deeper level, this spiritual principle – do not react – teaches us that we need to learn to not react to thoughts. One of the fundamental aspects of this is inner watchfulness. This might seem like a daunting task, considering how many thoughts we have. However, our watchfulness does not need to be focused on our thoughts. Our

to control our troubling thoughts. Our reactions are about our thoughts. After all, if someone says something nasty to us, how are we reacting? We react first through our thinking, our thoughts. Perhaps we’re habitually accustomed to just lashing out after taking offense with some kind of nasty response of our own. But keeping watch over our minds so that we maintain that living communion with God leaves no room for distracting thoughts. It leaves plenty of room if we decide we need to think

something through intentionally in the presence of God. But as soon as we engage in something hateful, we close God out. And the converse is true – as long as we maintain our connection to God, we won't be capable of engaging in something hateful. We won't react.

Keep Inner Stillness

The second principle, the second essential foundation of our spiritual life – do not react – leads to the third. This third principle is the practice of inner stillness. The use of the Jesus Prayer is an extremely valuable tool for this. But the Jesus Prayer is a means, not an end. It is a means for entering into deeper and deeper conscious communion. It's a means for us to acquire and maintain the awareness of the presence of God. The prayer developed within the tradition of hesychasm, in the desert and on the Holy Mountain. But hesychasm is not only about the Jesus Prayer. It is about inner stillness and silence.

Inner stillness is not merely emptiness. It is a focus on the awareness of the presence of God in the depths of our heart. One of the essential things we have to constantly remember is that God is not out there someplace. He's not just in the box on the altar. It may be the dwelling place of His glory. But God is everywhere. And God dwells in the depths of our hearts. When we can come to that awareness of God dwelling in the depths of our hearts, and keep our attention focused in that core, thoughts vanish.

How do we do this? In order to enter in to deep stillness, we have to have a lot of our issues resolved. We have to have a lot of our anger and bitterness and resentments resolved. We have to forgive. If we don't we're

not going to get into stillness, because the moment we try our inner turmoil is going to come vomiting out. This is good – painful, but good. Because when we try to enter into stillness and we begin to see the darkness that is lurking in our souls, we can then begin to deal with it. It distracts us from trying to be quiet, from trying to say the Jesus Prayer, but that's just part of the process. And it takes time.

The Fathers talk about three levels of prayer. The first level is oral prayer, where we're saying the prayer with our lips. We may use a prayer rope, saying "Lord Jesus Christ, have mercy on me," or whatever form we use. The next level is mental prayer, where we're saying the prayer in our mind. Prayer of the mind – with the Jesus Prayer, with prayer book prayers, with liturgical prayers – keeps our minds focused and helps to integrate us, so that our lips and our mind are in the same place and doing the same thing. We all know that we can be standing in church, or standing at prayer, and we may be mouthing the words with our lips but our mind is thinking about the grocery list. The second level of prayer overcomes this problem, but it is not the final level. The final level of prayer is prayer of the heart, or spiritual prayer. It is here where we encounter God, in the depths of our soul. Here we open the eye of our attention, with the intention of being present to God who is present within us. This is the key and the core of the whole process of spiritual growth and transformation.

Continuing in the next issue of Glasnik: So how do we do this? The Prayer of Stillness, Dealing with Resentments, Loving God, Loving our Neighbor, Loving Our Selves.

Saint Archbishop John Maximovich

miscellaneous stories

Crashing the Ball

Vladyka John, was about to begin a vigil. He saw that very few people were in church, and was agitated. Upon inquiring, he discovered that there was a gala ball that evening, and people were “keeping their vigil” there. He left the church (fully vested), and walked several blocks to the hall, walked out in the middle of the floor, and began the vigil right then and there! I am sure that nobody asked him to dance!

There is his tail!

In Paris, a man was contemplating becoming a subdeacon. He asked Vladyka, who replied that he would ordain him in two weeks. During this time, he should pray, and be sure that he was willing to take on this obedience. The man’s resolve began to weaken during the two weeks, and he had many doubts. He was a professional, and this may compromise his business, and many other thoughts. He finally decided, on the appointed day, to tell Vladyka that he had changed his mind. He walked in the altar. Vladyka (whose back was turned), suddenly shouted “He’s here! he’s here!. Do you see him! There’s his tail! Step on him! Step on him!”. Then he turned to the erstwhile subdeacon to be. The man was

confused. Vladyka explained to him that the devil was tempting him, then asked him what he wished to say to him. “Vladyka I want to be a subdeacon!” He is now a priest.

Asking forgiveness

Vladyka was estranged from a man in his parish for some reason. This vexed him, and he grieved terribly. One day, during the liturgy, he left the altar (fully vested), sought out the man, and prostrated before him, asking forgiveness. The man was shocked and embarrassed. This was some spectacle! He begged Vladyka to get up, but he would not, until the man said that he forgave him. The man later repented, and admitted that the reason for the estrangement was all his fault. Vladyka’s humility (and temeritous creativity!) melted the man’s heart.

Christ

In An American Prison

This icon of Saint Anthony is the work of an American monastic named Anthony. The unique situation of Anthony is that he does not live in a monastery, but in a Maximum Security Prison in Colorado.

Anthony has never entered an Orthodox church, nor has he attended “live” a liturgy or any other service; he has only seen a liturgy that was video recorded. The same situation exists for the other Orthodox Christians held in Maximum Security, such as the monk Matthew, and the majority of lay people like Loukas and George. This is because they became Orthodox after a personal search while in prison. The Orthodox in the Penitentiary do not recognize each other, since in this prison the detainees go into the courtyard individually, and do not meet each other as they are completely isolated. But they can mail letters to the “outside world”, in compliance to certain conditions of course, such as the contents of the letters being checked. Our brothers understand Orthodoxy much more than one would expect. Another detainee, David, makes beautiful woolen prayer ropes, and has sent them to many Christians in various parts of the world.

The Orthodox of this Maximum Security Prison are the fruit of

the grace of God through the missionary activity of a remarkable priest, Fr. Stephan Powley, who for years served there (he is now Chaplain of the prison).

Fr. Stephan, a former Evangelical Protestant, was ordained in the Antiochian Orthodox Archdiocese in the USA (under the Patriarchate of Antioch). He has been a prison Chaplain since January 1985 and has served in every security level from minimum to maximum. He is a priest in the Antiochian Archdiocese and serves the Orthodox Churches of Southern Colorado as needed. He is married to Ashley and they have four children who are all attending different universities.

55 Maxims for Christian Living

Protopresbyter Thomas Hopko

1. Be always with Christ.
2. Pray as you can, not as you want.
3. Have a keepable rule of prayer that you do by discipline.
4. Say the Lord's Prayer several times a day.
5. Have a short prayer that you constantly repeat when your mind is not occupied with other things.
6. Make some prostrations when you pray.
7. Eat good foods in moderation.
8. Keep the Church's fasting rules.
9. Spend some time in silence every day.
10. Do acts of mercy in secret.

11. Go to liturgical services regularly.
12. Go to confession and communion regularly.
13. Do not engage intrusive thoughts and feelings. Cut them off at the start.
14. Reveal all your thoughts and feelings regularly to a trusted person.
15. Read the scriptures regularly.
16. Read good books a little at a time.
17. Cultivate communion with the saints.
18. Be an ordinary person.
19. Be polite with everyone.
20. Maintain cleanliness and order in your home.

21. Have a healthy, wholesome hobby.
22. Exercise regularly.
23. Live a day, and a part of a day, at a time.
24. Be totally honest, first of all, with yourself.
25. Be faithful in little things.
26. Do your work, and then forget it.
27. Do the most difficult and painful things first.
28. Face reality.
29. Be grateful in all things.
30. Be cheerful.

31. Be simple, hidden, quiet and small.
32. Never bring attention to yourself.

33. Listen when people talk to you.
34. Be awake and be attentive.
35. Think and talk about things no more than necessary.
36. When we speak, speak simply, clearly, firmly and directly.
37. Flee imagination, analysis, figuring things out.
38. Flee carnal, sexual things at their first appearance.
39. Don't complain, mumble, murmur or whine.

40. Don't compare yourself with anyone.
41. Don't seek or expect praise or pity from anyone.
42. We don't judge anyone for anything.
43. Don't try to convince anyone of anything.
44. Don't defend or justify yourself.
45. Be defined and bound by God alone.
46. Accept criticism gratefully but test it critically.
47. Give advice to others only when asked or obligated to do so.
48. Do nothing for anyone that they can and should do for themselves.
49. Have a daily schedule of activities, avoiding whim and caprice.
50. Be merciful with yourself and with others.

51. Have no expectations except to be fiercely tempted to your last breath.
52. Focus exclusively on God and light, not on sin and darkness.
53. Endure the trial of yourself and your own faults and sins peacefully, serenely, because you know that God's mercy is greater than your wretchedness.
54. When we fall, get up immediately and start over.
55. Get help when you need it, without fear and without shame.

I Will Not Come To The Church Again

Father Panagiotis Efsthathiou

A young man once said to a priest, “Father, I will not come to church again!”

The priest asked him the reason behind this statement.

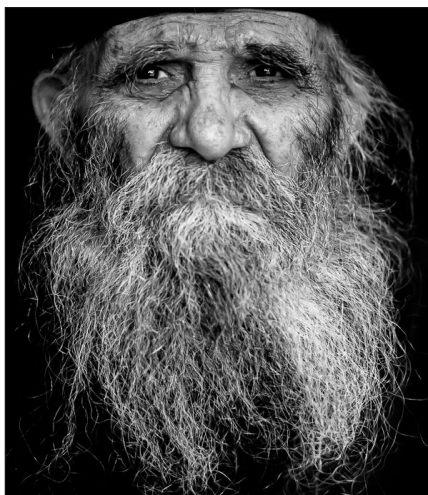
The young man answered, “Here I see a woman gossiping about another, my neighbor fell asleep, the Reader doesn’t read well, and the Chanters argue and fight. Furthermore, during Holly Liturgy, someone is playing on their phone, and not to mention many of them have such selfish behavior when they gather after Liturgy for Sunday coffee hour.

The priest told him: “You’re right, but before you leave the church for good, please do me one favor. Take this overflowing olive oil candle and go around our temple three times, without spilling a drop of oil. Finish this task successfully and then you may leave.”

“That’s it? Okay.” replied the young man.

The man did the three circles around the temple as the priest asked, and upon finishing, he said: “Father, I did it.”

The priest asked him, “When you were circling the temple, did you see anyone gossiping about somebody else?”

“No,” he said.

“Did you see anyone playing on their phone?”

“No,” he replied.

“Do you know why? You were focused on holding the candle without spilling a drop of oil. That is how it is also in our lives. When our hearts focus on Christ, then we don’t have any time to pay attention to the mistakes and shortcomings of other people.

We are all sinners, so those among us who say they will leave the church because of the sins of their brothers and sisters, they certainly did not enter the church for the love of our Jesus Christ!

Student run volunteer program

The St. Sava church-school-congregation is wanting to form a student-run church volunteer program in which high school or university students from our community can come together to engage in volunteer work and serve our community. The program will be organized and run by the students themselves, with the support and guidance of our church leaders and adult volunteers.

The purpose of a student-run church volunteer program is to provide young people with opportunities to grow in their faith, develop leadership skills and make a positive impact in their community. Through various types of volunteering, students will be able to put their faith into action, help our congregation, learn valuable lessons about teamwork, responsibility, community service and earn the volunteer hours.

A student-run church volunteer

program can take many different forms, depending on the needs and resources of our church and community.

In B.C., high school students are required to have 30 hours of volunteer work to graduate and our student-run church volunteer program would meet these requirements as the volunteer activities will be picked, pre planned and performed outside of school hours.

In order to ensure the success of a student-run church volunteer program, it is important to have strong leadership and organization. We are looking for a group of 4 students to take on the project of developing the student run volunteer program for our church of St. Sava and the Serbian community in the province of British Columbia.

We look forward to receiving your interest in developing and joining this student volunteer program.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА, ВАНКУВЕР
СВЕТИ САВА
SAINT SAVA
SERBIAN ORTHODOX CHURCH, VANCOUVER

Свештенство са Управним
Одбором вам жели срећне и
благословене празнике!

The clergy and the Board
of Directors wish you happy
and blessed holidays!

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!
ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

CHRIST IS RISEN!
HE IS TRULY RISEN!

Браћо и сестре, позивамо вас да и ове
године помогнете своју цркву вашим
васкршњим донацијама. Сваки ваш
прилог нам је од велике помоћи.
Донације можете послати у виду чека
на адресу цркве (505 East 63rd Ave.
Vancouver, BC, V5X 2K3), са назнаком
(Божјићи прилог за ЦШО Св. Саве),

Brothers and sisters, we invite you to help
your church with your Easter donations this
year as well. Each of your contributions is
of great help to us. Donations can be sent
in the form of a check to the address of the
church (505 East 63rd Ave. Vancouver, BC,
V5X 2K3), with an indication (Christmas
donation for CSC St. Sava),

као и е-transfer-ом на адресу
info@svetisava.net

as well as by e-transfer to
info@svetisava.net

као и онлајн уплатом на адресу:
<https://www.svetisava.net/donate>.

as well as online payment at:
<https://www.svetisava.net/donate>.

Благослов вама и дому вашем!

May God bless you and your family!

Наш храм је отворен
сваког дана од 10-20 часова
Our church is open daily 10AM - 8PM

ПРОТОНАМЕСНИК
МР ВУК МИЛИШИЋ
(Старешина)

Rev. Vuk Milisic, ThM (Dean)
505 East 63rd Ave. Vancouver,
BC, V5X 2K3
(778) 957-9991
vuk_83@yahoo.com

ПРОТОНАМЕСНИК
МАРКО РАДМАНОВИЋ
Rev. Marko Radmanovic

505 East 63rd Ave.
Vancouver, BC V5X 2K3
(604) 600-2922
markoradm@yahoo.com

ИЗ ЖИВОТА
НАШЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ САВЕ
У ВАНКУВЕРУ

